

Česká Zemědělská univerzita v Praze
Fakulta lesnická a dřevařská
Hospodářská a správní služba v lesním hospodářství
Katedra lesnické a dřevařské ekonomiky

Bakalářská práce

Analýza aktivit lesní pedagogiky v okrese Klatovy

Veronika Králová

© 2017 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta lesnická a dřevařská

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Veronika Králová

Hospodářská a správní služba v lesním hospodářství

Název práce

Analýza aktivit lesní pedagogiky v okrese Klatovy

Název anglicky

Analysis of the forest pedagogy activities in the Klatovy district

---

Cíle práce

V rámci okresu Klatovy provést na vybraném vzorku respondentů dotazníkové šetření a analýzu v oblasti rozsahu aktivit lesní pedagogiky. Na základě výsledků šetření případně vytvořit návrh opatření vedoucích k většímu zapojení lesních pedagogů do vzdělávacích programů II. stupně základních škol.

Metodika

1. Při řešení úkolu využijte vědeckých metod, mj. analýzu a syntézu.
2. Prostudujte literaturu k zadanému tématu a včetně vlastních zjištění shromážděte potřebné podklady se zaměřením na zpracovávanou problematiku.
3. Práci napište v souladu s formálními požadavky uvedenými v platných doporučených pravidlech pro zpracování bakalářských a diplomových prací na FLD.
4. Vlastní metodický postup a výsledky vyhodnoťte a vhodně komentujte. V závěru práce formulujte doporučení využitelná pro praxi.
5. Postup a výsledky vypracování úkolu průběžně konzultujte s vedoucím práce.

Doporučený rozsah práce

Cca 30 stran.

Klíčová slova

lesní pedagogika, základní škola, analýza

Doporučené zdroje informací

BUČKOVÁ, B. Lesní pedagogika jako nástroj marketingové propagace. Bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 41 s.

Časopis Lesnická práce. Kostelec nad Černými lesy. ISSN 0322-9254.

ČINČERA, J. Environmentální výchova: od cílů k prostředkům. 1. vyd. Brno: Paido, 2007. 116 s. ISBN 978-80-7315-147-8.

DUDÍK, R., LIŠKOVÁ, B. Objevme les I. 1. vyd. Praha: PEFC ČR, 2013. 71 s. ISBN 978-80-260-3256-4.

Kolektiv autorů. Učebnice PAWS. [online]. 1. vyd. Dostupný na WWW: <http://www.slshranice.cz>

ŘEZANKOVÁ, H. *Analýza dat z dotazníkových šetření*. Praha: Professional Publishing, 2011. ISBN 978-80-7431-062-1.

SVOBODA, V. Public relations. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. 224 s. ISBN 80-247-0564-8.

ŠVARŤÍČEK, R., ŠEĎOVÁ, K. a kol. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. 2. vyd. Praha: Portál, 2014. 384 s. ISBN 978-80-262-0644-6.

www.lesnipedagogika.cz

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – FLD

Vedoucí práce

Ing. Roman Dudík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra lesnické a dřevařské ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 8. 2. 2017

prof. Ing. Luděk Šišák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 18. 2. 2017

prof. Ing. Marek Turčáni, PhD.

Děkan

V Praze dne 04. 04. 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Analýza aktivit lesní pedagogiky v okrese Klatovy“

zpracovala samostatně s použitím uvedené literatury pod odborným vedením vedoucího práce.

Použitou literaturu a podkladové materiály, které jsem použila, uvádím v bibliografických citacích a seznamu použité literatury.

V Praze, dne

Podpis:

Použité zkratky a symboly:

LP = lesní pedagogika

ZŠ = základní škola

ČR = Česká republika

Mze = Ministerstvo zemědělství

LČR = Lesy České Republiky s.p.

ÚHÚL = Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem

PAWS = Pädagogische Arbeit im Wald (Pedagogické aktivity v lese)

PEFC = Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes (Sdružení vlastníků a správců lesních majetků ČR)

VLS = Vojenské lesy a statky ČR, s.p.

SLŠ v Hranicích = Střední lesnická škola v Hranicích

SLP ČR = Sdružení lesních pedagogů ČR

VÚLHM = Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti

ISŠL Vimperk = Integrovaná střední škola lesnická Vimperk

EVVO = environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

LHMP = Lesy hlavního města Prahy

ŠLP = Školní lesní podnik Masarykův les Křtiny

ÚZEI = Výzkumný ústav Zemědělské Ekonomiky a informací

Děkuji Ing. Romanu Dudíkovi, Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce, poskytování rad a informačních podkladů. Paní Ing Boženě Sochorové, která pracuje jako lesní pedagog v ÚHÚL v Plzni, za cenné informace a materiály a také všem dotazovaným pedagogům.

Název práce:

Analýza aktivit lesní pedagogiky v okrese Klatovy

Abstrakt:

Cílem této bakalářské práce je prozkoumání vzdělání na 2. stupních základních škol v okrese Klatovy, Plzeňský kraj. V rámci okresu Klatovy provést na vybraném vzorku respondentů dotazníkové šetření a analýzu v oblasti rozsahu aktivit lesní pedagogiky. Na základě výsledků šetření případně vytvořit návrh opatření vedoucích k většímu zapojení lesních pedagogů do vzdělávacích programů II. stupně základních škol.

Klíčová slova:

Lesní pedagogika, základní škola, analýza

Title of the Bachelor's Thesis:

Analysis of the forest pedagogy activities in the Klatovy district

Abstract:

The main aim of my bachelor thesis is to do the research about the education of students from sixth to ninth grade in the district of Klatovy in Pilsen Region. The purpose is to make a questionnaire and final analysis focused on forest pedagogy. The final step is to create an action plan based on the result of the survey. The plan should include particular steps to involve more teachers with knowledge of forestry to practice more educational programs with this topic at primary schools.

Key words:

forest pedagogy, primary school, analysis

Obsah

1	Úvod	10
2	Cíl práce.....	11
3	Literární rešerše	12
3.1	Seznámení s problematikou lesní pedagogiky	12
3.2	Cíle lesní pedagogiky	13
3.3	Lesní pedagog	13
3.4	Historie lesní pedagogiky.....	14
4	Lesní pedagogika v ČR	15
4.1	Kdo se v ČR zabývá lesní pedagogikou a jak?	16
4.1.1	Vojenské lesy a statky ČR, s.p. (VLS)	16
4.1.2	Střední lesnická škola v Hranicích (SLŠ v Hranicích)	17
4.1.3	Sdružení lesních pedagogů ČR (SLP ČR)	17
4.1.4	Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem (ÚHÚL)	17
4.1.5	Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti (VÚLHM)	18
4.1.6	Lesy hlavního města Prahy	18
4.1.7	Lesy České Republiky s.p. (LČR)	19
4.1.8	Městské lesy Rožnov, s.r.o.	19
4.1.9	Lázeňské lesy Karlovy Vary, p.o.....	20
4.1.10	Domažlické městské lesy spol. s.r.o.	20
4.1.11	Školní lesní podnik Masarykův les Křtiny (ŠLP).....	21
4.1.12	Lesy města Písku, s.r.o.....	22
4.1.13	Městské lesy Chrudim, s.r.o.....	22
4.1.14	Lesnická práce s.r.o.	23
4.1.15	PEFC Česká Republika.....	24
4.1.16	TEREZA, vzdělávací centrum, z.ú.	24
5	Obecná východiska dotazování	25
5.1	Plán výběru vzorku	25
5.2	Dotazník	25
6	Metodika.....	27

6.1	Výzkum	27
6.2	Vlastní dotazník	28
7	Výsledky.....	29
7.1	Městské základní školy ve městě Klatovy	29
7.2	Ostatní základní školy na Klatovsku.....	34
7.3	Porovnání výsledků.....	39
8	Diskuze	44
9	Závěr.....	46
10	Seznam literatury a použitých zdrojů	47
11	Seznam příloh	52
12	Seznam obrázků a grafů.....	53
13	Přílohy.....	54

1 Úvod

Každý člověk je od narození, každý den, v kontaktu s přírodou. Ať už žije ve městě nebo na venkově. Příroda má pro nás mnoho aspektů. Jedním z nejdůležitějších je vliv přírody a lesa na zdravé životní prostředí, také na relaxaci, využití lesa jako stavební materiál nebo pro chov a lov zvěře. Les je pro nás nepřírozenější životní prostor a to už od nepaměti, proto je pro nás nezbytnost o něj pečovat. Udržovat zdravé lesní porosty tím, že je budeme čistit a zbavovat se nemocných jedinců a hlavně průběžné sázení případně zvětšování lesních ploch. Cílem je zachování minimální úrovně stávajících biologických ekosystémů.

Kontakt s přírodou, pocit volnosti strávený v lese, naslouchání šumu stromů a zpěvu ptáků. Dříve něco zcela přirozeného, dnes pro mladou generaci v mnohých případech nikdy nepoznaného. (www.mezistromy.cz)

S moderním způsobem života, bohužel, lesy stále ubývají a ubývá i pracovní síla, která je nahrazována novou výkonnější lesnickou technikou. V tomto ohledu, podle mého názoru, klesá i vzdělání v tomto oboru. Proto vybraným tématem bakalářské práce je téma Analýza aktivit lesní pedagogiky v okrese Klatovy, konkrétně vybraných základních škol druhého stupně v okrese Klatovy, Plzeňský kraj.

Vzhledem k tomu, že v dnešní době je populárnější bydlet ve větším městě, vlastnit mnoho elektronických přístrojů a pobývat většinu času v kavárně či restauraci nebo doma, lidé už nemají moc času na řešení otázky lesů a přírody. Děti ve školách a školkách už skoro nechodí do přírody, nesetkávají se tedy jak s florou tak ani faunou. Odpovědí by mohla být míra lesnické pedagogiky. V jaké míře nebo jestli vůbec, se vyučuje na toto téma.

Lesní pedagogika poskytuje nejen vědomosti, ale oslovuje i emoční stránku člověka, rozvoj zručností a tím podporuje celkový rozvoj osobnosti. (www.mezistromy.cz) Spolehlivou metodou, jak se dozvědět informace o vzdělávání dětí, je podle mého názoru, přímo od učitelů. Vybranou metodou zjišťování informací je metoda dotazníková, která patří mezi čtyři nejčastější techniky sběru dat.

2 Cíl práce

V rámci okresu Klatovy provést na vybraném vzorku respondentů dotazníkové šetření a analýzu v oblasti rozsahu aktivit lesní pedagogiky. Na základě výsledků šetření případně vytvořit návrh opatření vedoucích k většímu zapojení lesních pedagogů do vzdělávacích programů II. stupně základních škol. Vedle toho bylo nad rámec v zadání práce cílem zjistit, zda jsou aktivity lesní pedagogiky zahrnuty v pevném studijním plánu či ne nebo alespoň předměty, které z části obsahují tento námět. Zjistit, zda je velký rozdíl mezi městskými ZŠ a mimoměstskými ZŠ, nebo jestli v okrese Klatovy existuje ZŠ, která by se zaměřovala výhradně na toto téma.

3 Literární rešerše

V první části mé práce je představena LP, z hlediska obecného, podrobně vysvětleny a popsány cíle LP, zajímavosti z historie LP, problematika LP v ČR i ve světě. Od druhé poloviny literární rešerše, jsou zdůrazněny organizace v ČR, které se aktivně věnují LP a popsáno jakým způsobem a jakými aktivitami. Hlavními podklady pro část literární rešerše byly: PAWS Projekt, Lada Prylová, 2005, která v čísle Časopisu Lesnická práce č. 12 popsala své osobní zkušenosti s LP. Napsala, že naše aktivity jsou na stejné vysoké úrovni jako v Rakousku, Německu a Polsku ovšem jen díky velkému entuziasmu lesníků (lesních pedagogů). *„Programy jsou většinou bezplatné či za malý poplatek. Dokud se ovšem nepodaří vyřešit systém financování, těžko půjde tyto efektivní aktivity udržet, natož je dále rozšiřovat Doufám, že my, čeští lesníci, dokážeme příležitost, kterou nám LP nabízí, lépe využít, koneckonců jde i o naše image.“* (Prylová, 2005); Bučková, B. Lesní pedagogika jako nástroj marketingové propagace. Bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita v závěru své bakalářské práce napsala, že *„lesní pedagogika může být úspěšným nástrojem propagace. Vychovávat zákazníky dřeva i návštěvníky lesa je vzhledem ke stále se zvyšujícímu odtržení člověka od přírody pro lesnický podnik velmi potřebnou a užitečnou strategií do budoucnosti. Toto konstatování vychází jak ze zahraničních, tak i z domácích zkušeností.“* (Bučková, 2009) a další např.: Ivan Machar, Úvod do ekologie lesa a lesní pedagogiky, 2009 nebo internetové stránky <http://www.mezistromy.cz/>, <http://lesnipedagogika.cz/>, <http://lesycr.cz/>, <http://lmpisku.cz/>, <http://slshranice.cz/>.

3.1 Seznámení s problematikou lesní pedagogiky

Lesní pedagogika, jak uvádí doc. Ivan Machar, Úvod do ekologie lesa a lesní pedagogiky, (2009), je součástí environmentálního vzdělávání o lese, vztazích a procesech probíhajících v něm. LP je založena na zážitkovém prožívání zprostředkovaném lesními pedagogy, kteří jsou k této činnosti odborně vyškoleni.

Motto lesního pedagoga: *„O lese učit v lese“* (Lesní pedagogika v ČR 2012)

Z tohoto názvu můžeme poznat, že se jedná o vzdělání, které probíhá převážně v lese a to konkrétně se speciálně vyškolenými lesníky, kteří mají pedagogické znalosti a zkušenosti. LP zprostředkovávají lesnické školy nebo speciální organizace, které se zabývají hospodařením v lesích či správou lesních majetků. LP se může věnovat prakticky každý, kdo se o toto téma zajímá. Nejvíce rozšířená je ale u dětí v předškolním a školním věku. Dále u studentů středních škol, u specializovaných dětských kolektivů, rodin s dětmi, u dospělých i seniorů.

3.2 Cíle lesní pedagogiky

Mezi hlavní cíle LP patří především zájem o les a přírodu, ukázat jak nejlépe o les pečovat a jak ho chránit. Je důležité pochopit vztah člověk a les, jak se chovat k lesu a jak se chovat v lese, co dělat, aby les prosperoval. Dalším cílem je zachovat bezpečný životní prostor pro zvířata. Dodržování základních principů hospodaření v lese a to u každého, kdo les vlastní nebo kdo les pouze navštěvuje.

LP by měla být považována za zábavnou a hravou formu vzdělávání. V průběhu vyučování se žáci nejen učí, ale i objevují a zkoumají. Poté se mohou se svými objevy a novými zkušenostmi podělit s ostatními a to podobou různých výstav nebo seminářů.

„Cílem aktivit lesní pedagogiky je přispět k harmonickému rozvoji lidské osobnosti, právě díky všestrannému působení na návštěvníky. Jde totiž nejen o smyslové poznávání, ale důraz je kladen i na uvědomění si sama sebe, svých možností a své zodpovědnosti. Důležité je také uvědomit si význam vzájemných vztahů mezi fakty a pochopení principů. Co člověk pozná a zamiluje si, s čím se duševně spojí, to je ochoten chránit, za to se bude zasazovat“ (PAWS Project. Učebnice PAWS 2013)

3.3 Lesní pedagog

Kdo je lesní pedagog? Lesní pedagog je vystudovaný lesník, který má odborné vzdělání či praxi v oboru lesnictví a který má alespoň minimální vzdělání v pedagogice. Osoba, která úspěšně absolvovala certifikovaný kurz LP. Lesní pedagog tedy není zařazen mezi pedagogické odborníky. Jelikož, ale lesní pedagog přímo předává své znalosti a dovednosti, dělí se o ně s účastníky svých programů a v průběhu procesu je i vychovává, můžeme ho jako pedagogického pracovníka označit.

Člověk, který miluje přírodu srdcem a duší a který se dokáže podělit o své znalosti i zábavnou formou. Hlavním jeho cílem je podělit se o své znalosti a dovednosti a to nejlépe v terénních podmínkách. Jeho způsob vzdělávání by měl být zajímavý, poutavý a poučný, případně studenty obohatit o své vlastní zážitky a zkušenosti.

3.4 Historie lesní pedagogiky

První zmínka o LP byla v 60. letech 20. století a to ve Spojených Státech. Za zakladatele je považován americký přírodovědec Joseph B. Cornell, který se snažil podělit o své vlastní praktické zkušenosti a dovednosti, které získal při vedení ekologických programů v přírodě. Z Ameriky se pak LP rozšířila do Evropy, nejprve do Švýcarska, poté Rakouska, kde je systém LP nejlepší, dále do Německa, Finska, Maďarska, Slovenka, Polska, Albánie, Belgie, Francie a další.

4 Lesní pedagogika v ČR

LP se dostala do ČR na přelomu 20. a 21. Století. LP není zakotvena v naší legislativě, a je tedy čistě dobrovolnou aktivitou. Věnuje se jí řada lesnických organizací například LČR, ÚHÚL, lesnické školy nebo Sdružení pro ekologickou výchovu Tereza (organizuje výukový program s názvem Les ve škole), Organizace Rezekvítek, Junák aj. První kurzy LP u nás pořádala Integrovaná střední škola lesnická ve Vimperku (tyto kurzy probíhaly od konce 90 let 20.století), PAWS Projekt, 2005, což je mezinárodní projekt, který se zasloužil o tvorbu učebnic, pro účastníky kurzů LP. V roce 2002 byl zrealizován první kurz LP, rok poté v roce 2003 byly veškeré kurzy spojené s LP pozastaveny a to do roku 2005, kdy se tohoto vzdělání ujalo Sdružení lesních pedagogů ČR a Střední lesnická škola v Hranicích. Cílovou skupinou se stali lesníci.

V roce 2007 vznikla tzv. pracovní skupina, která se zabývá LP v ČR a to za účelem zrealizování jednotného postupu LP v ČR. Tuto skupinu ustanovilo MZe a její členové jsou:

- Česká lesnická společnost
- Výzkumný Ústav Zemědělské Ekonomiky a informací (ÚZEI)
- Lesy České republiky, s.p.
- Ministerstvo zemědělství
- Nadace dřevo pro život
- Sdružení lesních pedagogů ČR
- Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem (ÚHÚL)
- Vojenské lesy a statky, s.p.
- Střední lesnická škola Hranice
- Ostravské městské lesy, s.r.o.

Pracovní skupina metodicky a koordinačně zastřešuje LP v ČR. Zabývá se úpravou webových stránek LP, snaží se co nejvíce LP propagovat a to u všech cílových skupin (děti, rodiny s dětmi, dospělý i senioři), velice důležité je zpracování koncepce LP, dále také organizuje semináře pro lesní pedagogy a celorepublikové akce (jako například Týden lesů, Evropský týden lesů), proto jsou důležité i studijní materiály, které slouží pro vzdělávání lesních pedagogů.

4.1 Kdo se v ČR zabývá lesní pedagogikou a jak?

O vzdělání v LP se nestará pouze pracovní skupina, ale i jiní, například školy zaměřené na vzdělání v lesnictví nebo společnosti městské lesy v různých oblastech ČR. Zpracované informace byly o těchto společnostech: Vojenské lesy a statky ČR, s.p., Střední lesnická škola v Hranicích, Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem, Lesy hlavního města Prahy, Lesy České Republiky, s.p., Sdružení lesních pedagogů ČR, Městské lesy Rožnov s.r.o., Lázeňské lesy Karlovy Vary p.o., Domažlické městské lesy spol. s.r.o., Školní lesní podnik Masarykův les Křtiny, Lesy města Písku s.r.o., Městské lesy Chrudim, s.r.o., Lesnická práce s.r.o., PEFC Česká republika, TEREZA, vzdělávací centrum, z.ú.

4.1.1 Vojenské lesy a statky ČR, s.p. (VLS)

Státní společnost, která je známa již od roku 1905, v období Rakouska-Uherska, avšak největší rozvoj VLS začal až po 2. Světové válce, kde tato organizace působila, až ve 12 vojenských prostorech.

Jak už bylo zmíněno, VLS je jedním z členů pracovní skupiny, která se stará o LP v ČR. VLS se aktivně věnují LP, pro děti, pro rodiče i pro učitele. V této souvislosti pořádají i spoustu akcí, soutěží a výletů. Veškeré informace poskytuje webová stránka www.deti.vls.cz. Jednou z těchto akcí je Lesní pedagogika pro školy, kterou VLS poskytují zadarmo. Většinou se jedná o lesní vycházku, kde vyškolení lesníci v LP ukazují, popisují a snaží se děti učit rozeznávat dřeviny, keře, byliny atd. Výuka může probíhat ale i přímo ve škole nebo na různých školních akcích. Většinou se program odehrává na divizích VLS a těmi jsou Doupovské hory na Karlovarsku, Brdy mezi Jinci a Klatovy, mezi Českých Krumlovem, Volary v Horní Plané na Šumavě, Oderská vrchovina u Olomouce, Dražanská vrchovina u Prostějova a Ralsko u Mimoně. VLS ČR má 8 divizí, z toho 6 poskytuje vzdělání pro školy v LP. Zájemci mohou být školy, dětské tábory nebo i jiný skupinový zájemci.

4.1.2 Střední lesnická škola v Hranicích (SLŠ v Hranicích)

První záznam o SLŠ je z r. 1852, kdy byla založena jako první Spolková lesnická škola na zámku v Úsově. V roce 2004 měla 15 vyškolených lesních pedagogů (školitelé z rakouského Gmundenu) a při této škole bylo založeno Sdružení lesních pedagogů ČR, PAWS Projekt, 2005. Do hlavních odborných předmětů patří pěstování lesů, ochrana lesa a přírodního prostředí, hospodářská úprava lesa, myslivost, ekonomika a organizace a účetnictví. Do přípravných předmětů patří nauka o lesním hospodářství, lesnická botanika, lesnická zoologie, lesnická geodézie a další.

SLŠ v Hranicích je akreditovaným střediskem, které zajišťuje lektory LP a jejich přípravu. LP probíhá v lese spolu s teoretickou přípravou a i s praktickým výcvikem, vše za dozoru lesnicky vzdělaných odborníků. Aktivit se mohou zúčastnit žáci nejlépe ve věkovém rozmezí 8 až 12 let nebo celé třídy, které se popřípadě mohou rozdělit do více pracovních skupin.

4.1.3 Sdružení lesních pedagogů ČR (SLP ČR)

Spolek se zaměřením na sdružování lesníků a občanů, kteří se nějakým způsobem věnují ekologii a ochraně přírody a environmentální výchově dětí, mládeže a dospělým. Lesníkům a občanům, kteří chtějí zvýšit úroveň této činnosti, a to z hlediska odbornosti i pedagogiky. Tento spolek propaguje lesnickou politiku ve smyslu národního lesnického programu na území celé ČR. Vydává a distribuuje pomůcky pro LP, organizuje aktivity LP, zabývá se poradenskou činností a také se podílí na organizaci a realizaci kurzů LP na Střední lesnické škole v Hranicích.

4.1.4 Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem (ÚHÚL)

ÚHÚL je státní organizace, kterou zřídilo MZe ČR pro oblast lesnictví a myslivost. Vede centrální databázi s informacemi o lesích ČR, lesním hospodářství a myslivosti. Prvotním posláním ÚHÚL je provádění Národní inventarizace lesů, dále se stará o uvádění dřeva a dřevařských výrobků na trh (podle zákona č.226/2013 Sb.) a o obchod s reprodukčním materiálem lesních dřevin (podle zákona 149/2013 Sb.). Jak už jsem zmiňovala, ÚHÚL je členem tzv. pracovní skupiny zabývající se LP v ČR, kde zajišťuje její koordinaci (www.uhul.cz). LP se věnuje aktivně od roku 2002.

V ČR se nachází devět poboček ÚHÚL a na každé z nich jsou aktivní lesní pedagogové. ÚHÚL organizuje mnoho akcí s LP např. hromadné akce lesnické osvěty Týden lesů, Evropský týden lesů, Dny Země nebo také různé lesnické výstavy či veletrhy. ÚHÚL připravuje i programy pro školy nebo pro jiné skupiny v lese. Během programu Týden lesů, který probíhá pravidelně od r. 2008 v měsíci květnu. Tento jeden týden chtějí lesníci z ČR zvýšit zájem veřejnosti nejen o les, ale také zájem o udržitelné lesní hospodářství a obnovitelnou surovinu, kterou je dřevo.

4.1.5 Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti (VÚLHM)

VÚLHM je resortním lesnickým výzkumným ústavem, který je právnickou osobou, jejímž hlavním předmětem činnosti je výzkum (www.vulhm.cz). Na zřízení tohoto ústavu se účastnilo MZe. Ústav VÚLHM se podílel na vytvoření pomůcek pro lesní pedagogy ve formě dvou krátkých filmů a dokumentujících fotografií, týkajících se lesa a činností s lesem spojených a to ve spolupráci s MZe. Také spolupracuje s VÚLHM a s ISŠL Vimperk.

4.1.6 Lesy hlavního města Prahy

Co je to EVVO? EVVO neboli environmentální vzdělávání, výchova a osvěta v hl. m. Praze. EVVO zajišťují střediska ekologické výchovy, ekocentra, neziskové organizace, ale také školy a školská zařízení na základě svých školních vzdělávacích plánů (www.lhpm.cz). Toto středisko vzniklo v r. 2008 jako součást příspěvkové organizace LHMP, ta byla založena v r. 1992. LHMP se prostřednictvím svých středisek vodních toků, lesů a okrasných školek a zahradnictví starají o více jak 2900 ha městských lesů, lesní zookoutky, provádí údržbu více než 300 km drobných vodních toků na území Prahy a spravují více než 130 vodohospodářských děl v majetku města a pečují o zeleň kolem vodních ploch. (www.lesypraha.cz).

Středisko ekologické výchovy LHMP zajišťuje environmentální vzdělání, výchovu a osvětu se zaměřením na les a vodu na území Prahy. Těchto aktivit se mohou zúčastnit děti z mateřských škol, základních škol a středních škol, ale i senioři. To ale není vše, dalšími zajímavými aktivitami jsou specializované exkurze nebo programy spojené s výlovem rybníků. O tyto aktivity se starají zaměstnanci LHMP, kteří mají certifikát

lesního pedagoga, který získali na lesnické škole v Hranicích na Moravě (www.lesnipedagogika.cz).

4.1.7 Lesy České Republiky s.p. (LČR)

Státní podnik, který byl založen 1.1.1992 MZe ČR, aby obhospodařoval lesní majetek státu, který je v této době 1,3 mil. ha. Tvoří ho z téměř 86% státní lesy a více než 38 tisíc kilometrů vodních toků a bystřin. LČR sídlí v městě Hradec Králové a v rámci ČR jsou organizovány do 12 krajských ředitelství. Mezi hlavní předmět podnikání patří výkon práva hospodaření k lesům, jež jsou ve vlastnictví státu. LČR nabývají právo k hospodaření. (www.lesy-cr.cz)

Již od r. 1999 se LČR zabývají LP, často ve spolupráci se Sdružením pro ekologickou výchovu. Pořádají většinou jednorázové akce pro děti s rodiči a pro školy Tereza, PAWS Projekt, 2005. LP je jedním z hlavních pilířů lesnické osvěty a výchovy dětí a mládeže. Proto se lesní vzdělávací programy konají po celé republice a to hlavně v terénu. Principy LP již několik let uplatňují v běžících projektech a těmi jsou Dny s LČR, prezentace na výstavách (Země živitelka, Silva Regina, Natura Viva) či v informačních a vzdělávacích střediscích (IVS), (www.lesy-cr.cz). Hlavním cílem těchto středisek je seznámit veřejnost s prací lesníků a ochranou přírody.

4.1.8 Městské lesy Rožnov, s.r.o.

Společnost vznikla již v roce 1994 v Rožnově nad Radhoštěm. Hlavní činností je odborné hospodaření v lesích na principu přírodě blízkého způsobu hospodaření, dále vykonává také myslivecké hospodaření ve spravované honitbě s vlastní loveckou chatou nebo nabízí služby štípacího centra, zimní údržbu cest za pomoci traktoru s radlicí, nakládání a přepravu materiálu traktorem s návěsem, nabízí výkon funkce odborného lesního hospodáře nebo správu lesního majetku pro ostatní vlastníky lesů a i vykupuje dřevní hmotu od soukromých vlastníků lesa (www.mlroznov.cz). Městské lesy Rožnov se starají i o rekreační funkce lesa jako je údržba cest pro cyklisty nebo údržba turistických tras. Pravidelně se podílí na organizaci akce Jánské ohně ku příležitosti Jana Křtitele na vrcholu hory Radhošť.

LP začala provozovat v roce 2015 na základě posílení mimoprodukční funkce lesa a to v učebně nedaleko lesní správy a v lesích města vhodných k výuce. To znamená, že výuka probíhá většinou venku, jen v případě špatného počasí uvnitř. Vzdělání je určeno dětem předškolního věku, mladším dětem školního věku (1.-6. třída) ale i starším (7.-9. třída). Děti se učí poznávat dřeviny, keře, rostliny, zvířata, zvěř i plody. Děti mohou vidět v provozu i lesní techniku v podobě traktorů, lanovek, vyvážecek i koní nebo i samotné těžaře při práci. Přednášky a besedy nabízí na jakékoli téma, které si školy vyberou. Motto Městských lesů Rožnov zní „Les je potřebný vším, les je potřebný všem“.

4.1.9 Lázeňské lesy Karlovy Vary, p.o.

Lázeňské lesy Karlovy Vary fungují jako příspěvková organizace od roku 2001. Hlavním předmětem činnosti je zajišťování lázeňské, sociálně – rekreační a estetické funkce lesů v ochranném pásmu minerálních léčivých zdrojů a ekologické stability území a hlavně zachování lesa, péči o les a obnovu lesa jako bohatství města Karlovy Vary (www.llkv.cz). Organizace se zaměřuje i na lesnicko-technické meliorace, hrazení bystřin, správu drobných toků a vodohospodářských děl, činnost odborného lesního hospodáře, výkon ochranné služby vlastními strážemi, výkon práva myslivosti a jeho organizace na všech honebních pozemcích města Karlovy Vary, atd.

Lesní pedagogikou se příspěvková organizace zabývá již 12 let. Výuka probíhá vždy na čerstvém vzduchu v přírodě, kde učitelky LP ukazují dětem i práce, které jsou spojené s údržbou lesa, jako kácení stromů, měření stromů, práce s lesním traktorem, harvestorem i práci s koňmi. U Lázeňských lesů Karlovy Vary je originální forma výuky s názvem lesní pexeso, kde se děti dozví vše o floře i fauně nebo např. hra slepá stonožka, kde se děti pohybují poslepu za pomoci lana nebo kamarádů. Vzdělání tato organizace neposkytuje jen pro děti, ale i pro dospělé nebo rodiny s dětmi.

4.1.10 Domažlické městské lesy spol. s.r.o.

Tato společnost obhospodařuje veškeré lesy a rybníky, které vlastní město Domažlice. Společnost se zabývá výsadbou nových porostů, výchovou porostů, prořezávkami a probírkami a těžbou dříví. Hlavní činností je tedy zajištění trvale udržitelné hospodaření v lesích. Společnost má vlastní honitbu, kde provozuje myslivost. Z dvaceti

rybníků, které Domažlické městské lesy vlastní, každý rok vzejdou čtyři tuny tržní ryby. Společnost se ale nevěnuje jen těmto činnostem, ale i estetice lesa, úpravě cest a např. také budováním míst pro odpočinek. Vzdělání v LP se věnuje již několik let a každoročně pořádá akci s názvem „Poznávej les“ pro děti z domažlických základních škol.

4.1.11 Školní lesní podnik Masarykův les Křtiny (ŠLP)

ŠLP je organizační součástí Mendelovy univerzity v Brně, a to především její Lesnické a dřevařské fakulty. V lesních pozemcích Mendelu převládají smíšené porosty, kde je zmapováno až 116 lesních typů ve čtyřech vegetačních stupních. Od svého počátku ŠLP naplňuje tři základní poslání, první je, že v rámci pedagogiky a vědecké činnosti poskytuje praktické zázemí posluchačům studijních oborů lesnictví, krajinářství a dřevařství, druhé je, že zabezpečuje řádné obhospodařování univerzitního majetku a třetí je, že slouží široké veřejnosti, realizuje cílené projekty jako je Lesní škola Jezírko nebo kulturní a společenská činnost na zámku Křtiny (www.slpkrtiny.cz). ŠLP pracuje i v rámci mezinárodní spolupráce, v rámci Evropské Unie, Ruska, Číny, Latinské Ameriky atd., kde řeší řadu výzkumných úkolů a kde je naplňována široká pedagogická spolupráce. Výjimečné postavení má ŠLP v naplňování estetické a výchovné funkce lesů. K tomu účelu byly v minulosti uchovány bez zásahu celé porosty s přirozenou skladbou dřevin, z nich postupem času vzniklo dnešních 19 přírodních rezervací (www.slpkrtiny.cz). ŠLP vlastní a provozuje kamenolom ve svém areálu ve Vranově u Brna, který slouží pro zajištění vhodného místního materiálu na opravu a stavbu lesních cest. Dále vlastní také pilu v Olomučanech, stavební střediska, středisko lesní výroby nebo školkařské středisko.

LP inicioval Školní lesní podnik Masarykův les Křtiny, který má v současné době osm zkušených lesních pedagogů. Tento podnik nabízí LP v zázemí celkem 10.265 ha obhospodařovaných lesních pozemků. Veškeré programy jsou situovány výhradně v lese v závislosti na ročním období a konkrétním požadavkům cílové skupiny. Cílovou skupinou jsou všechny věkové kategorie. Náplní programu je zážitkové učení, hry, informace o lesním hospodářství a všech složkách přírody. Jejich motto zní „O lese, v lese, pro vás“.

4.1.12 Lesy města Písku, s.r.o.

Společnost byla založena k 1.1. 1993 městem Písek, aby spravovala městský lesní majetek, který je 6500 ha lesů (nejvíce na území ČR). Hospodaří na veškerém majetku v uvedené rozloze a hospodaří na lesních porostech, polích, loukách, rybnících atd. Základní činností je odborné hospodaření v lesích na principu přírodně blízkého způsobu hospodaření, obnova a pěstování lesa, těžba dřeva, prodej dřeva, produkce lesních sazenic ve vlastních školkách, myslivecké hospodaření ve spravovaných honitbách. Společnost nabízí i lov zvěře černé, vysoké, mufloní a srnčí, takže pro milovníky lovu je to ideální místo. Velice důležitá pro společnost je i rekreační funkce lesa, najdou se zde turistické trasy a cyklotrasy, naučné stezky, obora s mufloní zvěří nebo rozhledna Jarník.

Vzdělávání v LP je situováno jak na individuální návštěvníky, tak pro skupinky nebo pro třídní kolektivy. Mohou si prohlédnout sluneční luštinu, geo expozici nebo si mohou vyzkoušet podávku stromů, které rostou v píseckých lesích nebo si mohou vyrobit různé lesní suvenýry jako např. lesní erby. V případě hezkého počasí v doprovodu lesníka si návštěvníci mohou vyzkoušet jaké to je sázet malé stromy v lese nebo hledat dalekohledem zvěř, nebo hrát hru co do lesa patří a co nepatří.

4.1.13 Městské lesy Chrudim, s.r.o.

Společnost Lesy Chrudim byla založena v roce 2005 za účelem obhospodařování a správy lesů. Společnost na části lesů provozuje režijní honitbu, v níž přímo ovlivňuje myslivecké hospodaření na lesních pozemcích, které mají 454,25 ha. Hlavním výrobním programem jsou činnosti spojené s těžbou, přiblížením, manipulací, odvozem dřevní suroviny, obchodem se dřívím, pěstební činností v lese a také s rekreací. Na pozemku najdeme turistickou značenou trasu, dětské hřiště, odpočinková místa nebo rozhlednu Báru. V pozdějších letech byl vybudován i lanový park, venkovní tělocvična, síť hipostezek, nouzové nocoviště nebo cyklopark Podhůra. V současné době se připravuje propojení Chrudimi s rekreačními lesy prostřednictvím cyklostezky, vybudováním informačního a vzdělávacího centra.

Společnost se nezaměřila jen na rekreaci, ale i na osvětu a vzdělávání veřejnosti, hlavně dětí, mládeže a rodin s dětmi. Pod heslem „Naší učebnou je les“ realizuje zážitkové programy LP pro školní kolektivy i další. Lesy Chrudim připravují zvláštní program pro mateřské školy, základní a střední školy. Veškerý program probíhá v přírodě. Pro mateřské

školy je tu poznávání dřevin, semen, květin a to vše doprovází kolektivní hry nebo vyprávění pana lesníka. V případě základních škol výuka probíhá stejně, ale je tu navíc možnost školních pobytových dvou a třídních výletů s programem. Středoškoláci mohou navštívit lanový park nebo pobýt na hájence v obci Pohled.

4.1.14 Lesnická práce s.r.o.

Společnost Lesnická práce je osobou vykonávající redakční odpovědnost pro časopis Lesnická práce (Kostelec nad Černými lesy) a pro odborný časopis Svět myslivosti. Lesnická práce, časopis, který je řazen k nejstarším lesnickým odborným časopisům, vychází již od roku 1922 s obsahem, ve kterém najdeme aktuální dění v lesnicko-dřevařském sektoru, ankety, odborné poznatky, články i rozhovory. V každém vydaném čísle rozebírá aktuální témata, která mají vliv na lesnický sektor. Formou rozhovoru nebo reportáže informuje o aktuálním dění v českém lesnictví. Jakožto časopis s dlouholetou tradicí, spolupracuje s lesnickými fakultami, výzkumnými ústavy, státními institucemi a i soukromými subjekty. „Časopis Lesnická práce je déle než 90 let důkazem vysoké odborné úrovně a zodpovědnosti českých lesníků.“, řekl Ing. Jan Příhoda, šéfredaktor časopisu Lesnická práce.

Společnost Lesnická práce je dodavatele obsahu na server www.silvarium.cz, který má stálé partnery např.: VLS ČR nebo Lesy ČR nebo ÚHÚL Brandýs nad Labem. Na webových stránkách www.silvarium.cz najdeme veškeré aktuální zprávy a události, které se týkají lesnictví, myslivosti a dřevařství.

Ve vydaném díle číslo 4 (rok 2015), se v časopise Lesnická práce autor zmiňuje i o LP v souvislosti s akcí Týden lesů 2015, kde téma bylo „Ochrana lesa – les užitečný všem“. Snaží se posunout koncept spojení sil lesníků při lesnické osvětě. Týdny lesů se v ČR konají od roku 2008, kdy pořádání osvětových akcí pro veřejnost odstartoval Evropský týden lesů (European Forest Week). Zaměřují se na děti, mládež, dospělé i seniory prostřednictvím speciální podskupiny pro LP. O veškeré dění se stará pracovní skupina, kterou v roce 2007 ustanovilo Ministerstvo zemědělství ČR plus ÚHÚL. Každý rok se jedná o jiné téma, které se poté na akci přednáší, například v tomto díle číslo 4 bylo téma Obnova lesa – pomáháme lesům růst. Bylo vysvětleno proč je obnova lesa důležitá a co termín obnova lesa znamená.

4.1.15 PEFC Česká Republika

Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes neboli Sdružení vlastníků a správců lesních majetků ČR, je profesním dobrovolným a nezávislým sdružením právnických osob s působností na území ČR, které lesní pozemky vlastní, hospodářsky je využívají, využívají produkty z lesních pozemků přímo nebo nepřímo nebo se jimi jinak zabývají. Hlavním cílem sdružení PEFC ČR je podpora trvale udržitelného hospodaření v lesích, podpora spotřeby dřeva jako ekologicky obnovitelného zdroje a výrobků ze dřeva, ochrana přírody a trvale udržitelného rozvoje společnosti prostřednictvím realizace Českého systému certifikace lesů. (www.pefc.cz)

Výukový program „Objevme les“, který realizuje sdružení PEFC je program, který se zaměřuje zejména na téma Environmentální výchova. Snaží se rozvíjet znalosti žáků v oblasti trvale udržitelného hospodaření v lesích. Program se skládá ze dvou výukových bloků. V prvním bloku najdeme soubor samostatných pracovních listů, který žáci řeší pod dohledem učitele. V druhém bloku se jedná o naučené aktivity v lese pod vedením lesního pedagoga, kde žáci mohou sledovat a hodnotit vybranou aktivitu přímo v lese na konkrétním lesním majetku.

4.1.16 TEREZA, vzdělávací centrum, z.ú.

TEREZA, vzdělávací centrum, z. ú. koordinuje v ČR program Les ve škole, dlouhodobý mezinárodní program, který motivuje učitele, aby se svými žáky chodili ve výuce ven a umožnili jim učit se „o lese v lese“. TEREZA se věnuje vzdělávání přes 20 let a v našich vzdělávacích programech pracuje přes 750 škol a 94000 žáků. (<http://lesveskole.cz>)

5 Obecná východiska dotazování

Nejrozšířenější metoda sběru dat, která se dá využít naprosto ve všech možných výzkumech sběru dat (údajů). Velice důležitá je samotná příprava, jelikož od položených otázek se odvíjí výsledky. Takže se musíme pečlivě zamyslet nad tím, co je hlavním cílem výzkumu. Při tvorbě určíme, které otázky jsou důležité, a které by mohly být navíc, aby dotazování nebylo zbytečně dlouhé a směřovalo k věci. Dotazování rozlišujeme do čtyř různých způsobů a to osobní, písemné, telefonické a elektronické dotazování. V mé bakalářské práci používám písemné dotazování, ve kterém se používají dotazníky. Otázky musíme formulovat co možná nejpřesněji, aby respondent vše dobře pochopil.

5.1 Plán výběru vzorku

Potřebujeme, aby dotazování splňovalo všechna pravidla, proto je nutné správně vybrat výběrový vzorek (soubor) respondentů.

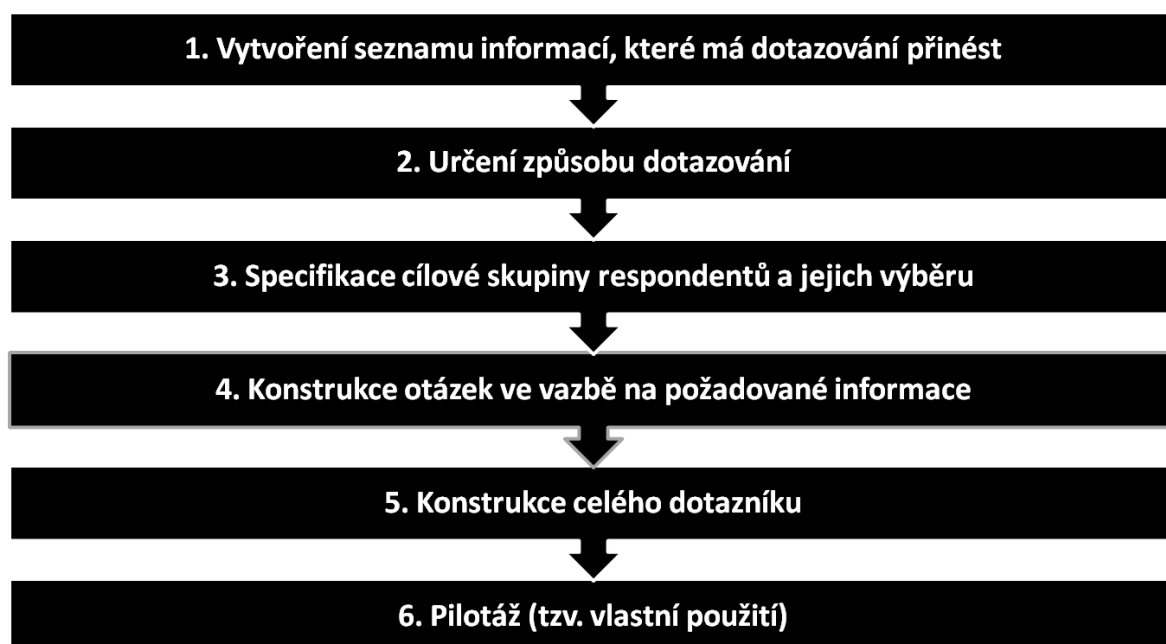
1. Koho - znamená určení cílové skupiny, které se budeme dotazovat.
2. Jak - znamená, jak bychom měli respondenty správně vybrat.
3. Kolik - znamená, kolik lidí by mělo být dotazováno, aby velikost vzorku byla dostačující. V případě většího množství vzorků budou výsledky samozřejmě spolehlivější.

5.2 Dotazník

Je jedním z hlavních nástrojů marketingového výzkumu. Využívá se především při sběru primárních údajů. Dotazník je jakýsi formulář s otázkami, na které respondenti odpovídají. Čtyři významy dotazníku: získání informací, poskytnutí struktury rozhovoru, zajišťuje jednodušší zapsání údajů a za čtvrté nám ulehčuje zpracování údajů. Existuje pár pravidel pro psaní otázek např. ptát se přímo, jednoduše, konkrétně, užívat krátké otázky, užívat známý slovník, vyhnout se zdvojeným otázkám atd.

Konstrukce dotazníku může být sociologická nebo ekonomická. Rozdíl je v tom, že v sociologickém přístupu jsou dotazníky rozsáhlé a nevhodné, oproti tomu v ekonomickém přístupu jsou stručné a jasné. Každý dotazník by měl mít logickou

strukturu zadání. Rozlišujeme strukturovaný a polostrukturovaný dotazník. Ve strukturovaném dotazníku používáme otázky s uzavřeným počtem variant odpovědí. Výhodou je rychlost a jednoduchost, nevýhodou je snížená informační hodnota. U polostrukturovaného dotazníku používáme otázky polozavřené nebo otevřené, proto se respondent může volně rozepsat. Výhoda je, že zjistíme více individuálních rozdílů, ale nevýhoda je v tom, že odpovídání je náročnější a delší. V dotaznících rozlišujeme i různé druhy otázek. Rozdíl mezi otevřenou, uzavřenou a polozavřenou otázkou je, že na otevřenou člověk odpovídá sám bez navržených odpovědí. Na uzavřenou otázku vybírá z návrhu ano nebo ne a na polozavřenou může odpovědět ano nebo ne nebo jinou odpovědí. V této práci je užito všech druhů otázek.

Obr. č. 1 Postup tvorby dotazníku, Vlastní zpracování s obsahem dle knihy Příbylová, M a kol.: Marketingový výzkum v praxi. Praha: Grada Publishing, 1996

6 Metodika

Při zpracování bakalářské práce na téma „Analýza aktivit lesní pedagogiky v okrese Klatovy“ bylo potřeba se na prvním místě seznámit s řešenou problematikou. Zjišťování všech důležitých informací o LP, jakým způsobem se LP vyučuje a kde, případně v jakém rozsahu se vyučuje a hlavně také kdo ji vyučuje. Důležité bylo i zjistit, jak je LP propagována a nalézt rozdíly u výše uvedených organizací. Informace pochází z odborných článků, ze zdrojů již obhájených bakalářských a diplomovaných prací na podobné téma či různých publikací. Nejvíce však získané na internetových stránkách zmíněných organizací či společností nebo z doporučených pramenů zadání bakalářské práce. LP jsem konzultovala s vedoucím mé závěrečné práce i s oslovenými pedagogy základních škol, většinou učiteli biologie nebo přírodovědy. Ve výsledcích práce se snažím poukázat na výuku dotazovaných učitelů, zda se na jejich vyučovacích hodinách objevuje i něco z LP či ne nebo jestli je něco málo z LP zahrnuto v pevném studijním plánu nebo jestli škola organizuje kroužky se zaměřením na toto téma nebo zdali se některý z dotazovaných pedagogů osobně setkal s lesním pedagogem na některé z výše uvedených akcí nebo se nějakým aktivitám věnuje ve svém volnu, nebo je sám vyhledává. Zjišťovány byly i informace o výše uvedených programech, jako je například Objevme les nebo program Vojenské lesy a statky (www.deti.vls.cz) atd., jestli jsou známé nebo se o nich v dané škole vůbec neví a nikdy se nesetkali s tím, že by je někdo z dané organizace jakýmkoli způsobem kontaktoval. Tato práce se věnuje II. stupni ZŠ v okrese Klatovy, Plzeňský kraj. Informace byly zjišťovány dotazníkovou metodou, které vyplněny s vybranými učiteli, osobně v prostorách vybrané školy. Vždy se jednalo o učitele, který má v pevném výukovém plánu přírodovědu či biologii, v předmětu, ve kterém se probírají základy lesa, tak i výuka flóry a fauny. V práci jsou dotazníky uvedeny anonymně.

6.1 Výzkum

V okrese Klatovy bylo osloveno celkem 11 škol, z toho pouze osm bylo ochotno spolupracovat. Informace jsou získané za pomoci dotazování ze sedmi ZŠ a Gymnázia v okrese Klatovy a těmi jsou Základní škola Klatovy, Plánická ul. 194; Masarykova

základní škola Klatovy, tř. Národních mučedníků 185; Základní škola Klatovy, Tolstého 765; Gymnázium Jaroslava Vrchlického, Klatovy; Základní škola a mateřská škola Švihov, okres Klatovy, přís.org.; Základní škola Dr. Ing. Františka Křižíka a mateřská škola Plánice, p.o.; Základní škola a mateřská škola Strážov, přís.org. a Základní škola a mateřská škola Velhartice.

6.2 Vlastní dotazník

Vlastní dotazník, který je přílohou č. 1, má pro všechny školy stejnou podobu. Obsah otázek je promyšlený a sepsaný tak, aby byly srozumitelné a k věci. První otázka zjišťuje, jaká je specializace příslušného pedagoga na II. stupni ZŠ. Druhá otázka rozděluje pedagogy na dvě skupiny, ti kteří se ve výukovém programu s literaturou LP setkali, a ti kteří se s problematikou nesetkali, dále je to odkáže na další příslušné podotázky. Na odpověď ANO navazují podotázky 2.a.1. až 2.a.5., kde se zjišťuje, v jaké třídě II stupně ZŠ učitelé vyučují, v jakém věcném rozsahu vyučují, jaký styl výuky upřednostňují (teoretická, terénní výuka, venkovní aktivity LP), zdali je podle jejich názoru význam lesa dostatečně vysvětlen ve výukových materiálech a jak velký je zájem/reakce žáků na toto téma (význam lesa). Na odpověď NE navazují podotázky 2.b.1 až 2.b.2, kde se zjišťuje, jestli by, podle pedagoga, měla být témata LP zařazena v učebních osnovách a jestli někdy slyšeli nebo něco ví o specializovaných programech, které se LP zabývají. V poslední části dotazníku, od otázky č. 3, který je směřován všem dotazovaným, se zjišťuje, jestli je ve vybrané ZŠ nějaký kroužek nebo volitelný předmět se zaměřením na LP, jestli mají žáci osobní vědomosti o významu zalesňování, biodiverzity v lesích nebo o trvale udržitelném rozvoji v lesích, zdali se ve vybrané ZŠ setkali se zájmem žáků po ukončení ZŠ o studium na středních lesnických školách a lesnických učilištích a v poslední otázce se ptám, jestli příslušný pedagog, podobný dotazník už v minulosti vyplňoval.

Na základě těchto informací dostaneme porovnání výsledků ze třech městských ZŠ, Gymnázia a čtyř mimoměstských ZŠ, jestli se na výuku LP zaměřují spíše městské ZŠ, Gymnázium nebo spíše mimoměstské ZŠ nebo zdali je to ve všech vybraných ZŠ v okrese Klatovy podobné.

7 Výsledky

7.1 Městské základní školy ve městě Klatovy

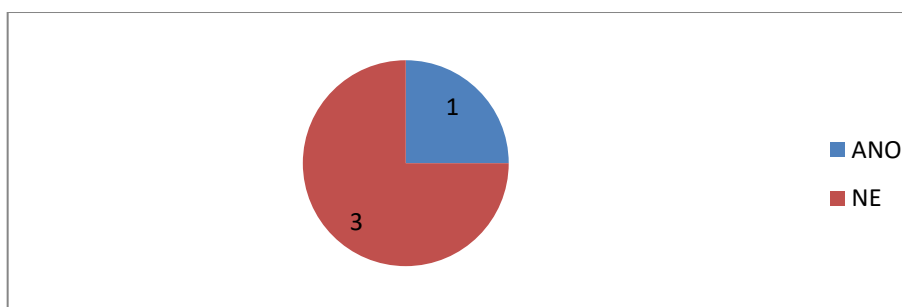
1. „Specializace příslušného pedagoga na II. stupni ZŠ“

- Základní škole Klatovy, Plánická ul. 194 - biologie, tělocvik, koordinátor EVVO (Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta).
- Základní škole Klatovy, Tolstého 765 - přírodopis.
- Masarykově ZŠ Klatovy - matematika a přírodopis.
- Gymnáziu Jaroslava Vrchlického Klatovy - biologie a chemie.

Odpovědi třech městských ZŠ a Gymnázia Jaroslava Vrchlického se v této otázce téměř shodovaly. Na ZŠ Plánická pedagog napsal, že je i koordinátorem EVVO, stal se jím na doporučení ředitele. Díky této funkci má velký vliv na šíření environmentální výchovy ve škole, jak ji plánovat, koordinovat a realizovat v co v největším rozsahu jako například nejrůznější aktivity ve výuce i v mimoškolních aktivitách nebo i ve volnočasovém vzdělávání (Slámová, 2013).

2. „Setkal/a jste se ve Vašem výukovém programu s literaturou LP?“

- Ano (odpovězte prosím na otázky 2.a.1. až 2.a.5.)
- Ne (odpovězte prosím na otázky 2.b.1. až 2.b.2.)

Graf č. 1: Vlastní zpracování, Setkal/a jste se ve Vašem výukovém programu s literaturou LP?

Na tomto grafu můžeme vidět, že jen jedna ze čtyř ZŠ se ve výukovém programu setkala s výukou LP. Ostatní tři pedagogové odpověděli NE, nesetkali.

2.a.1. V jaké třídě II. stupně ZŠ?

- a) 6
- b) 7
- c) 8
- d) 9

Pouze pedagog ze ZŠ Plánická, Klatovy mohl pokračovat v otázkách 2.a.1. až 2.a.5., jelikož v předchozí otázce odpověděl ANO. Pedagog zakroužkoval všechny odpovědi, ve všech třídách učí tělesnou výchovu a plus v 9 třídě biologii.

2.a.2. V jakém věcném rozsahu? Popsat (fauna, flora):

Pedagog ze ZŠ Plánická odpověděl, jaké hlavní zaměření zde vyučuje. Jedná se o geologii a paleontologii, ekologii a environmentální výchovu. Ostatní tři ZŠ na tuto otázku odpovídat nemohly.

2.a.3. V jakém stylu výuky?

- a) Teoretická výuka ve škole
- b) Terénní teoretická výuka
- c) Venkovní aktivity LP
- d) Kombinace výše uvedeného (uved'te prosím související a, b, c, podle skutečnosti):

U této otázky pedagog ze ZŠ Plánické odpověděl za d) Kombinace výše uvedeného a rozepsal se, kolika procentní jsou příklady a, b, c. Teoretická výuka ve škole je 80%, terénní a laboratorní výuka je 10% a venkovní aktivity lesní pedagogiky jsou 10%. Takto přibližně pedagog popsal, že teoretická výuka je u nich hlavní a terénní, laboratorní a venkovní aktivity jsou jen součástí doplňkovou.

2.a.4. Je podle Vašeho názoru význam lesa dostatečně vysvětlen ve výukových materiálech?

- a) Ano
- b) Ne a proč?
- c) Žádný názor

Na tuto otázku pedagog ze ZŠ Plánické zodpověděl a) ANO.

2.a.5. Reakce žáků na toto téma (význam lesa)

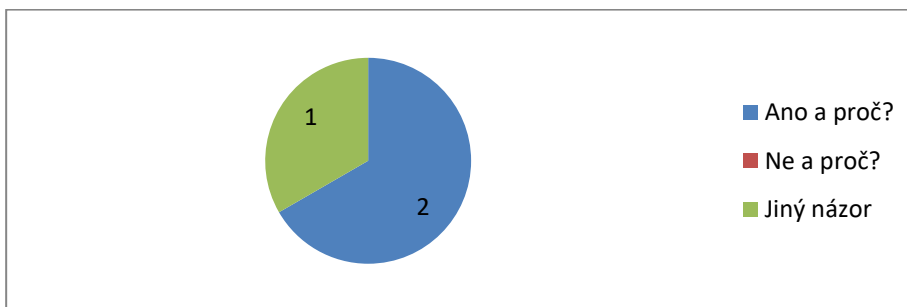
- a) 80% zájem žáků
- b) 40% zájem žáků
- c) 10% zájem žáků
- d) Nezájem žáků

Podle názoru pedagoga ze ZŠ Plánické je b) 40% zájem žáků. Otázku okomentoval, že venkovní aktivity, které škola pořádá v přírodě, jsou u žáků více oblíbené, ale bohužel nejsou tak časté, z důvodu velmi nabitého výukového plánu. Žáci v přírodě bývají velmi aktivní, a to především při práci s přírodninami nebo při vlastním pozorování. 40% zájem žáků směřuje na teoretickou výuku ve škole, pouze v případě venkovních aktivit by odpověděl 80% zájem žáků.

Komentář, který pedagog ze ZŠ Plánické k výše uvedeným otázkám napsal, je velice zajímavý. Vyplývají z něj tyto informace: ZŠ Plánická Klatovy pořádá na Den Země několik akcí, které souvisí s lesem nebo výukou v lese – Národní park Šumava, Kašperské hory nebo Povydří. V rámci školení koordinátora EVVO se pedagog účastnil výuky lesního pedagoga. Spolupracují s Lesy ČR, které pro ně připravily akci s lesním pedagogem konkrétně pro žáky 1. stupně, všechny ročníky + 6. třídu II. stupně. Jiné programy, o kterých pedagog slyšel, jsou, program „Objevme les I., II.“ a program „Škola v lese a les ve škole“.

2.b.1. Myslíte, že by témata LP měla být v učebních osnovách zařazena?

- a) Ano a proč?
- b) Ne a proč?
- c) Jiný názor

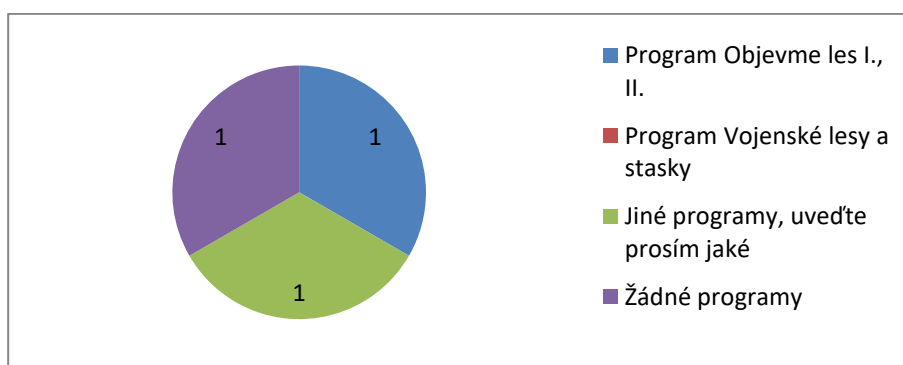

Graf č. 2: Vlastní zpracování, Myslíte, že by témata LP měla být v učebních osnovách zařazena?

Jak můžeme vidět, a) Ano a proč odpověděli dva z dotazovaných a za c) Jiný názor pouze jeden dotazovaný. Pedagog na Gymnáziu Jaroslava Vrchlického Klatovy zatrhl za a) Ano a proč?, protože je důležité rozšířit obzory studentů i na toto téma LP. Na ZŠ Masarykova, Klatovy pedagog zatrhl za a) Ano a proč?, protože by žáci měli mít větší povědomí o tom, co v lese roste a kdo tam žije. Na ZŠ Tolstého, Klatovy pedagog odpověděl c) Jiný názor, který zdůvodnil tak, že témata ve vzdělání v LP by v učebních osnovách zařazena být mohla, ale i ne, z důvodu geografické polohy školy.

2.b.2. Slyšeli jste něco nebo víte něco o:

- a) Program Objevme les I., II.
- b) Program Vojenské lesy a statky
- c) Jiné programy, uveďte prosím jaké:
- d) Žádné programy

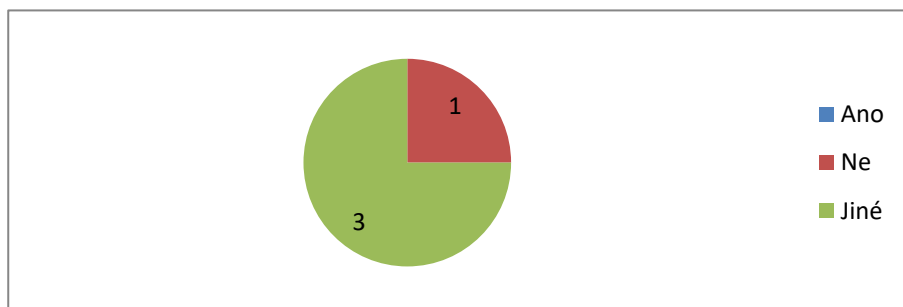
Graf č. 3: Vlastní zpracování, Slyšeli jste něco nebo víte něco o:

Ani jedna ze tří ZŠ nezatrhl za b) Program Vojenské lesy a statky. Na Gymnáziu Jaroslava Vrchlického pedagog zatrhl c) Jiné programy a uvedl YPEF (Young People in European Forests), což je mezinárodní znalostní soutěž pro žáky všech základních a středních škol. Garanci za organizaci soutěže převzala Česká lesnická společnost, která je zároveň i členem mezinárodního výboru YPEF za ČR (<http://www.ypef.cz>). Odpověď a) Program Objevme les I., II. Zatrhla pedagog ze ZŠ Tolstého, Klatovy a dodal, že pouze na I. stupni v rámci předmětu přírodověda. Odpověď d) Žádné programy zatrhl pedagog na ZŠ Masarykova, Klatovy s odůvodněním, že se s žádným programem na téma LP nikdy nesešel, pouze on sám byl přítomen na přednášce od hajného o lese a zvířatech.

3. Je ve Vaší škole nějaký kroužek nebo volitelný předmět se zaměřením na LP?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Jiné (např. zaměřené na přírodu, uveďte prosím jaké)

Graf č. 4: Vlastní zpracování, Je ve Vaší škole nějaký kroužek nebo volitelný předmět se zaměřením na LP?

Žádná ze čtyř tázaných ZŠ nemá kroužek nebo volitelný předmět se zaměřením na LP. Tři ZŠ odpověděly c) Jiné, s tím, že mají kroužek, který je na přírodu zaměřen. ZŠ Plánická, Klatovy organizuje kroužek zvaný Mladý ochránce přírody, ZŠ Tolstého, Klatovy má Včelařský kroužek a Gymnázium Jaroslava Vrchlického, Klatovy má Biologický a Chovatelský kroužek. Odpověď b) Ne ztrhl pedagog ze ZŠ Masarykova, Klatovy.

4. Mají žáci, podle Vašeho názoru, osobní vědomosti o významu zalesňování, biodiverzity v lesích nebo o trvale udržitelném rozvoji v lesích?

- a) Ano mají
- b) Jen omezeně
- c) Nemají

V této otázce jsem dostala stejnou odpověď u všech třech dotazovaných ZŠ i Gymnázia a to za b) Jen omezeně. Pedagog ze ZŠ Tolstého, Klatovy odpověď okomentoval, že studenti mají jen omezené znalosti, a to z výuky přírodovědy na ZŠ.

5. Setkali jste se se zájmem žáků po ukončení ZŠ o studium na středních lesnických školách a lesnických učilištích? (za posledních 5 let)

- a) Ano, kolik žáků:
- b) Ne

Všechny ZŠ odpověděli a) Ano. Na ZŠ Plánické, Klatovy pedagog pamatuje dva žáky, na ZŠ Masarykova, Klatovy pouze jeden žák, na Gymnáziu Jaroslava Vrchlického pedagog napsal „cca 15 žáků“, protože přesný počet není evidován a na ZŠ Tolstého, Klatovy pedagog napsal, že na tyto školy zaměřené na lesnictví chodí jen zanedbatelné množství žáků a že pamatuje tři žáky, kteří na tyto školy šli za posledních 10 let. Jako poznámku uvedl, že v současnosti mají o tyto školy zájem dva žáci, konkrétně o Střední rybářskou školu ve Vodňanech a o Střední lesnickou školu v Písku.

6. Už jste někdy vyplňoval/a podobný dotazník?

- a) Ano
- b) Ne

Nikdo ze čtyř pedagogů dotazník na podobné téma nikdy dřív nevyplňoval.

7.2 Ostatní základní školy na Klatovsku

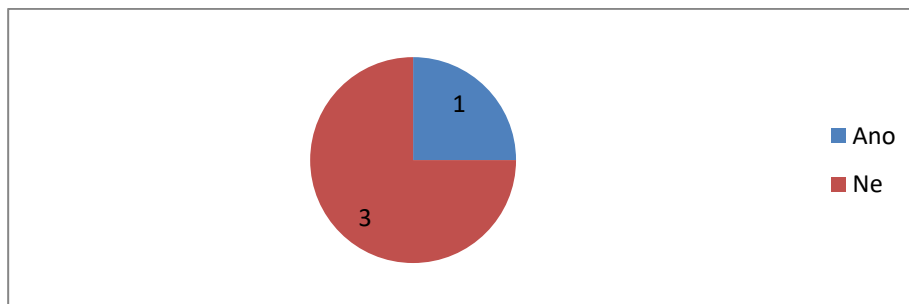
1. „Specializace příslušného pedagoga na II. stupni ZŠ“

- Základní škola a mateřská škola Švihov, okres Klatovy, přís.org. – přírodověda, přírodopisný seminář, výchova ke zdraví
- Základní škola Dr. Ing. Františka Křižíka a mateřská škola Plánice, p.o. – biologie, přírodověda
- Základní škola a mateřská škola Strážov, přís.org. – přírodověda, dějepis, tělocvik, němčina, zeměpis
- Základní škola a mateřská škola Velhartice – biologie, matematika

Odpovědi pedagogů se opět téměř shodovaly, všichni vyučují přírodovědu nebo biologii. Pedagog ze ZŠ Švihova, okres Klatovy má navíc přírodopisný seminář a výchovu ke zdraví. Na ZŠ Velhartice pedagog vyučuje navíc matematiku a pedagog ze ZŠ Strážov i dějepis, zeměpis, tělocvik a němčinu, toto okomentoval, že k jeho velkému spektru zaměření se nemůže přírodovědě naplno věnovat, jak by chtěl, už není v rozvrhu místo pro nepovinné školní aktivity nebo kroužky, které by se naplno věnovaly lesnímu hospodářství.

2. „Setkal/a jste se ve Vašem výukovém programu s literaturou LP?“

- a) Ano (odpovězte prosím na otázky 2.a.1. až 2.a.5.)
- b) Ne (odpovězte prosím na otázky 2.b.1. až 2.b.2.)

Graf č. 6: Vlastní zpracování, Setkal/a jste se ve Vašem výukovém programu s literaturou LP?

Jak z grafu můžeme vidět, jen jedna odpověď byla a) Ano, stejně jako u městských ZŠ. Ostatní tři mimoměstské ZŠ zatrhli b) Ne, že se s literaturou LP ve výukovém programu nikdy nesetkali.

2.a.1. V jaké třídě II. stupně ZŠ?

- a) 6
- b) 7
- c) 8
- d) 9

Pouze pedagog ze ZŠ Švihova, okres Klatovy mohl pokračovat v otázkách 2.a.1. až 2.a.5., jelikož v předchozí otázce odpověděl ANO. Pedagog zakroužkoval a) 6 a b) 7 odpovědi, v 6 a 7 třídě ZŠ vyučuje přírodovědu, přírodopisný seminář a výchovu ke zdraví.

2.a.2. V jakém věcném rozsahu? Popsat (fauna, flora):

Pedagog ze ZŠ Švihov, okres Klatovy zde napsal, že se převážně jedná o poznávání zvířat a rostlin ve významu lesa. Jinak se jedná o běžný obsah výuky pro ZŠ.

2.a.3. V jakém stylu výuky?

- a) Teoretická výuka ve škole
- b) Terénní teoretická výuka
- c) Venkovní aktivity LP

- d) Kombinace výše uvedeného (uved'te prosím související a, b, c, podle skutečnosti):

U této otázky pedagog ze ZŠ Švihov, okres Klatovy odpověděl za d) Kombinace výše uvedeného a vysvětlil, že teoretické výuky je větší část než venkovní. S dětmi do přírody chodí, ale převážně na I. stupni, na II. stupni už to není tak běžné.

2.a.4. Je podle Vašeho názoru význam lesa dostatečně vysvětlen ve výukových materiálech?

- a) Ano
- b) Ne a proč?
- c) Žádný názor

Na tuto otázku pedagog ze ZŠ Švihova, okres Klatovy odpověděl a) ANO, význam lesa je vysvětlen dostatečně.

2.a.5. Reakce žáků na toto téma (význam lesa)

- a) 80% zájem žáků
- b) 40% zájem žáků
- c) 10% zájem žáků
- d) Nezájem žáků

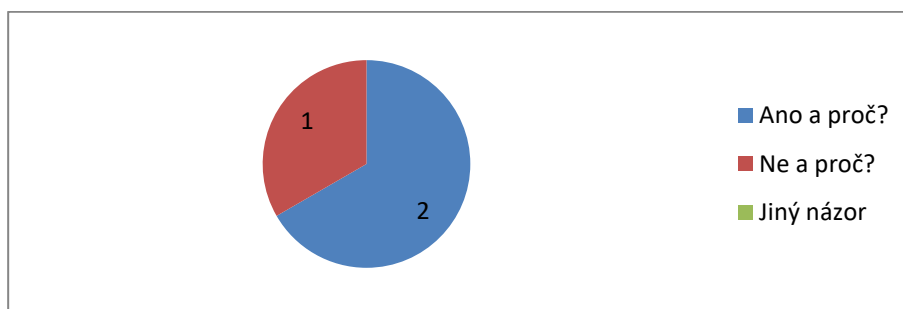
Podle názoru pedagoga ze ZŠ Švihova, okres Klatovy je a) 80% zájem žáků. Otázku okomentoval, že venkovní aktivity, které škola pořádá v přírodě, jsou u žáků velice oblíbené a účastní se vždy všichni. Převážně ale I. stupeň, děti z II. stupně se těmto aktivitám už moc nevěnují.

Pedagog k výše uvedeným otázkám napsal komentář, že by podle jeho názoru témata LP měla být v učebních osnovách zařazena, aby děti měly větší praktické zkušenosti a více pak porozuměly přírodním dějům. Účastní se i seminářů na téma LP, kde se setkal s lesními pedagogy a byl ohromen jejich znalostmi a způsoby výuky a ostatními aktivitami.

2.b.1. Myslíte, že by témata LP měla být v učebních osnovách zařazena?

- a) Ano a proč?
- b) Ne a proč?

c) Jiný názor

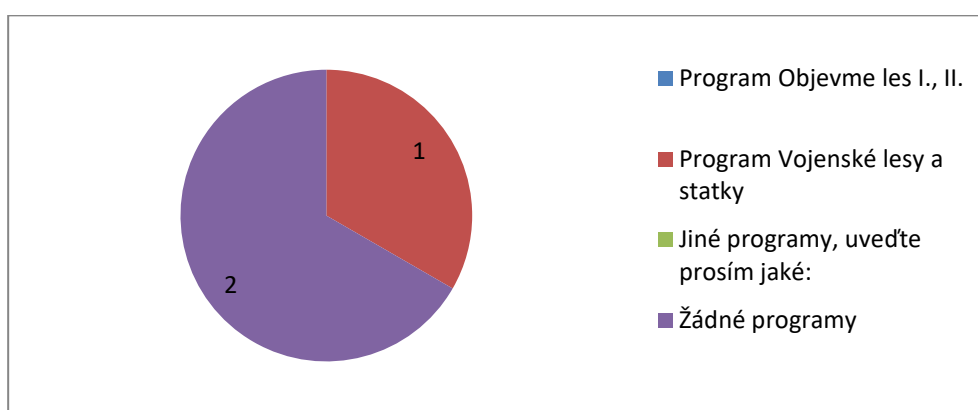

Graf č. 7: Vlastní zpracování, Myslíte, že by témata LP měla být v učebních osnovách zařazena?

Odpověď a) Ano a proč? zatrhl dva a z toho pedagog ze ZŠ Plánice okomentoval na otázku „proč?“ , že děti mají málo praktických zkušeností a znalostí o přírodě, málo času tráví v přírodě a teoretické znalosti neumí aplikovat do praxe. Na ZŠ Strážov si také myslí, že by témata LP měla být zařazena, protože ochrana lesů je velice důležitá. Třetí odpověď, která byla za b) Ne a proč? Zatrhl pedagog ze ZŠ Velhartice a okomentoval to jen, že témata LP nejsou součástí základního vzdělání.

2.b.2. Slyšeli jste něco nebo víte něco o:

- a) Program Objevme les I., II.
- b) Program Vojenské lesy a statky
- c) Jiné programy, uveďte prosím jaké:
- d) Žádné programy

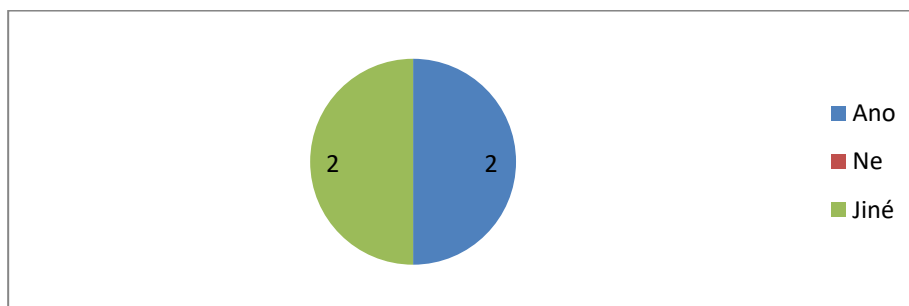
Graf č. 8: Vlastní zpracování, Slyšeli jste něco nebo víte něco o:

O programu Objevme les I., II. nikdo z dotazovaných neslyšel. V ZŠ Velhartice pedagog zatrhl b) Program Vojenské lesy a statky, že jim pravidelně do školy chodí

nabídka emailem, konkrétně od www.deti.vls.cz, ale nevyužili jí. O jiných programech žádná ZŠ nikdy neslyšela.

3. Je ve Vaší škole nějaký kroužek nebo volitelný předmět se zaměřením na LP?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Jiné (např. zaměřené na přírodu, uveďte prosím jaké)

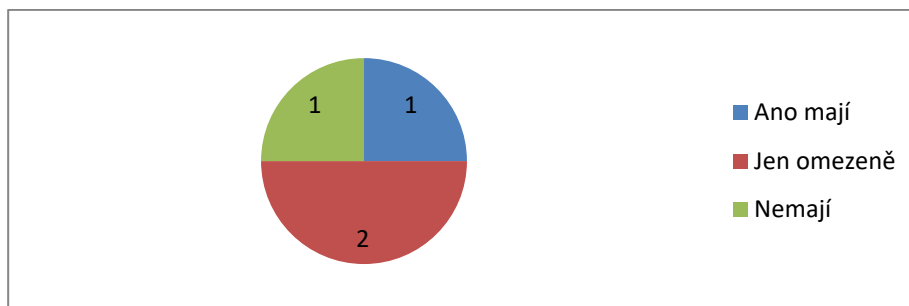

Graf č. 9: Vlastní zpracování, Je ve Vaší škole nějaký kroužek nebo volitelný předmět se zaměřením na LP?

Žádná z dotazovaných ZŠ na tuto otázku neodpověděla b) Ne. Pedagog ze ZŠ Švihov, okres Klatovy zatrhl c) Jiné, že na škole kroužek ani volitelný předmět se zaměřením na LP nemají, ale vedou obecně přírodopisný kroužek, který je na přírodu zaměřen. Na ZŠ Plánice byla odpověď také za c) Jiné, vedou chovatelský kroužek, kde se děti starají o živá zvířata, která ve škole mají k dispozici. Na odpověď a) Ano odpověděl pedagog ze ZŠ Velhartice s tím, že vedou Myslivecký kroužek, který ale tento rok neotevřeli pro malý zájem žáků a pedagog ze ZŠ Strážov, který napsal, že mají myslivecko-přírodovědný spolek.

4. Mají žáci, podle Vašeho názoru, osobní vědomosti o významu zalesňování, biodiverzity v lesích nebo o trvale udržitelném rozvoji v lesích?

- a) Ano mají
- b) Jen omezeně
- c) Nemají

Graf č. 10: Vlastní zpracování, Mají žáci, podle Vašeho názoru, osobní vědomosti o významu zalesňování, biodiverzity v lesích nebo o trvale udržitelném rozvoji v lesích?

Dva ze čtyř dotazovaných zadrželi b) Jen omezeně a to ze ZŠ Švihov, okres Klatovy a ze ZŠ Plánice. Na ZŠ ve Velharticích pedagog zadržel c) Nemají, podle jeho názoru žáci nemají žádné osobní vědomosti o významu zalesňování, biodiverzity v lesích ani o trvale udržitelném rozvoji v lesích. Na ZŠ ve Strážově byla odpověď a) Ano, žáci zájem mají.

5. Setkali jste se, se zájmem žáků po ukončení ZŠ o studium na středních lesnických školách a lesnických učilištích? (za posledních 5 let)

- a) Ano, kolik žáků:
- b) Ne

Dva ze čtyř zadrželi b) Ne, s žádným studentem, který by po ZŠ šel studovat na střední lesnickou školu nebo lesnické učiliště, se neseekali, konkrétně ze ZŠ Plánice a ze ZŠ Strážov. Na ZŠ Velhartice se pedagog setkal jen s jedním žákem, který pokračoval na školu s tímto zaměřením a na ZŠ Švihov se dvěma žáky.

6. Už jste někdy vyplňoval/a podobný dotazník?

- a) Ano
- b) Ne

Nikdo ze čtyř pedagogů dotazník na podobné téma nikdy dřív nevyplňoval.

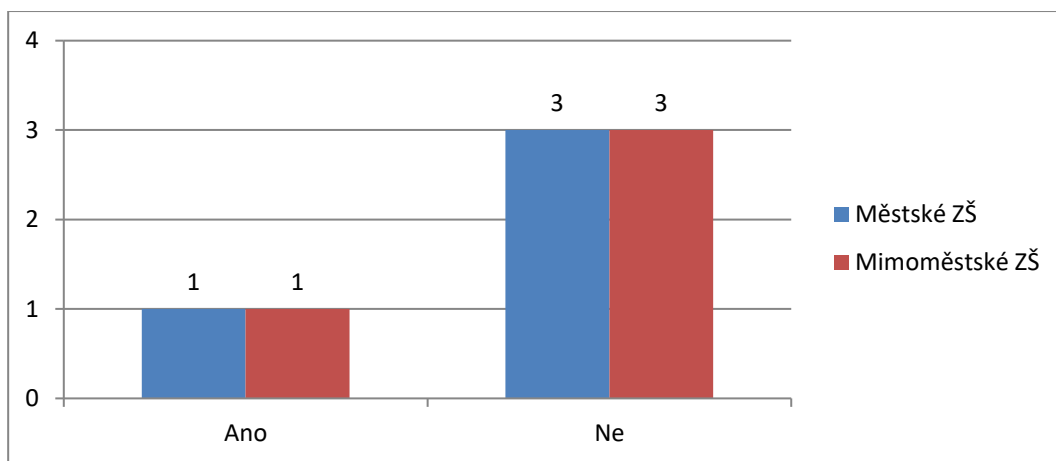
7.3 Porovnání výsledků

V kapitole Výsledky je rozebráno 8 dotazníků, celkem 13 otázek na jeden dotazník. Výsledky jsou rozdělené na dvě podkapitoly, první jsou městské ZŠ a gymnázium a druhá

jsou mimoměstské ZŠ. Jak u městských, tak i u mimoměstských ZŠ jsou podrobně rozebrány všechny řešené otázky a odpovědi a je napsán patřičný komentář nebo vytvořen graf, který danou otázku vystihuje.

V 1 otázce „Specializace příslušného pedagoga na II. Stupni základní školy“, učitelé odpovídali téměř stejně. Stejně předměty městských ZŠ, gymnázia a mimoměstských ZŠ jsou přírodověda, biologie, matematika a tělocvik. Jediný pedagog, který napsal, že je i koordinátorem EVVO, byl jen jeden a to na městské ZŠ Plánické, Klatovy.

U 2 otázky „Setkal/a jste se ve Vašem výukovém programu s literaturou lesní pedagogiky?“:

Graf č. 11: Vlastní zpracování, Porovnání druhé otázky

Z grafu je vidět, že převahuje odpověď NE, nesetkali. Pouze dva učitelé odpověděli ANO, s literaturou LP se ve výukovém programu setkali. Většina s odpovědí NE, to komentovala tím, že literatura LP není v pevném studijním plánu.

Podotázku 2.a.1. „V jaké třídě II. stupně ZŠ?“ dotazovaný učitel vyučuje, byly odpovědi rozličné. Na městské ZŠ Plánická, Klatovy zahrhl všechny odpovědi, že vyučuje tělocvik na celém druhém stupni a navíc biologii v 9. třídě. Učitel z mimoměstské ZŠ Švihov, okres Klatovy zahrhl jen šestou a sedmou třídu, kde učí přírodovědu, přírodopisný seminář a výchovu ke zdraví. V této otázce se odpovědi zcela odlišovaly.

Podotázku 2.a.2. „V jakém věcném rozsahu? Popsat (fauna, flora):“, v jakém rozsahu příslušný učitel vyučuje v daném předmětu faunu a floru. Na městské ZŠ Plánické, Klatovy učitel napsal, že jeho výuka se zaměřuje nejvíce na Geologii a paleontologii,

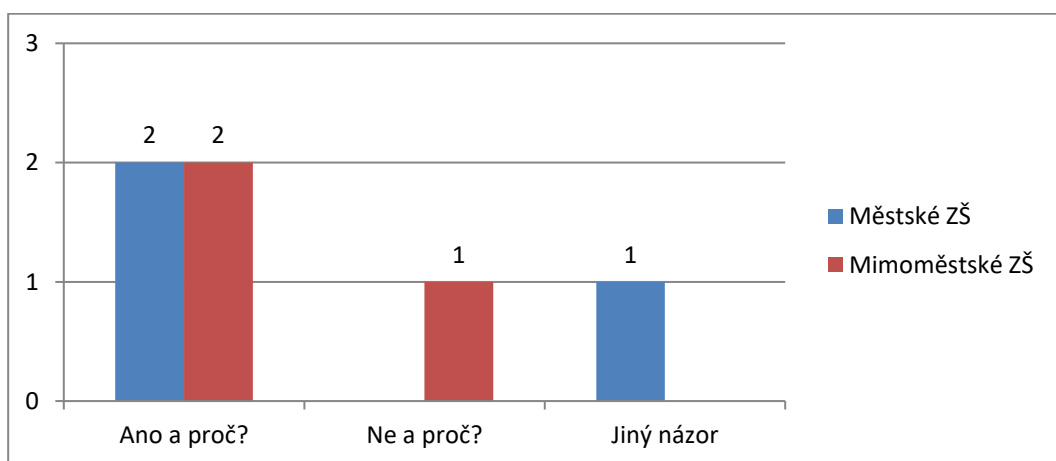
Ekologii a environmentální výchovu, kdežto na mimoměstské ZŠ Švihov, okres Klatovy učitel napsal poznávání zvířat a rostlin.

Podotázku 2.a.3. „V jakém stylu výuky?“ zodpověděli oba dotazovaní stejně, a to za d) kombinace výše uvedeného. Tuto otázku komentovali prakticky stejně, že teoretické výuky je převážné množství.

Podotázku 2.a.4. „Je podle Vašeho názoru význam lesa dostatečně vysvětlen ve výukových materiálech?“, opět odpověděli stejně za a) Ano.

Podotázka 2.a.5. „Reakce žáků na toto téma (význam lesa), byla zodpovězena odlišně. Pedagog z městské ZŠ Plánická zatrhl b) 40% zájem žáků a na mimoměstské ZŠ Švihov, okres Klatovy pedagog zatrhl a) 80% zájem žáků.

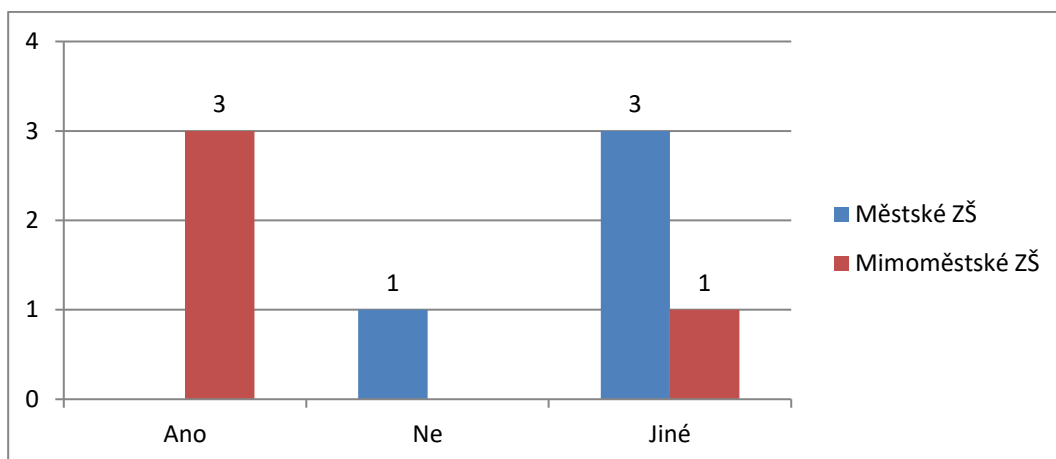
V **otázce 1.b.1.** „Myslíte, že by témata lesní pedagogiky měla být v učebních osnovách zařazena?“, na kterou odpovídalo šest zbylých pedagogů, převahovala odpověď a) Ano a proč?. Jak dvě městské, tak dvě mimoměstské zatrhli tuto odpověď.

Graf č. 12: Vlastní zpracování, Porovnání otázky 1.b.1.

V **otázce 1.b.2.** „Slyšeli jste něco nebo víte něco o:“, už byly odpovědi jiné. Převahu však měla odpověď za d) Žádné programy, kterou vybrali celkem tři, z toho dva z mimoměstských ZŠ a jeden z městské ZŠ. U městských škol se objevila odpověď na jiné programy, a to konkrétně IPEF a také odpověď za a) Program Objevme les I., II. Naopak u mimoměstských ZŠ pouze jednou, program Vojenské lesy a statky.

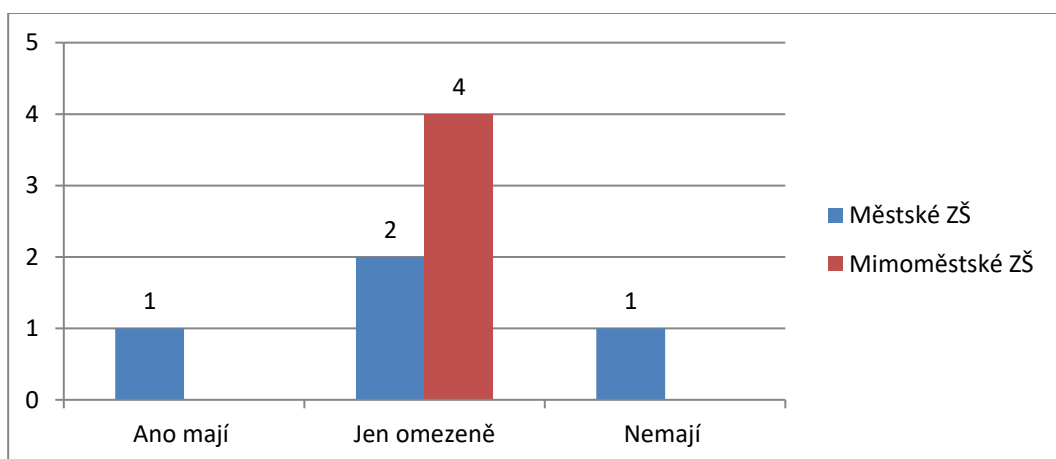
Otázka 3. „Je ve Vaší škole nějaký kroužek nebo volitelný předmět se zaměřením na LP?

Graf č. 13: Vlastní zpracování, Porovnání třetí otázky

Na grafu je vidět velký rozdíl. U mimoměstských ZŠ byla odpověď třikrát ano, protože mají kroužek nebo volitelný předmět se zaměřením na LP, kdežto u městských ZŠ odpovědi za c) Jiné, protože mají jiné kroužky, které jsou nějakým způsobem na přírodu zaměřeny, ale vyloženě na LP ne.

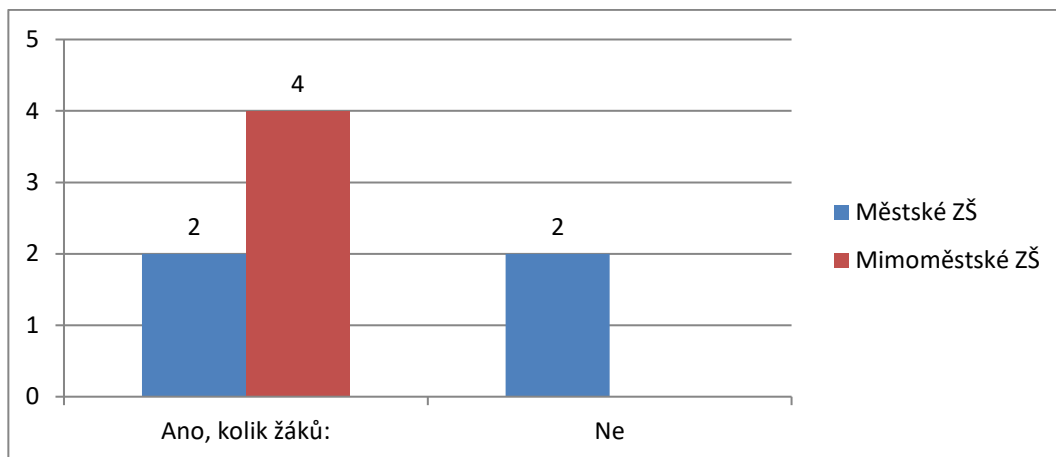
Otázka 4. „Mají žáci, podle Vašeho názoru, osobní vědomosti a významu zalesňování, biodiverzity v lesích nebo o trvale udržitelném rozvoji v lesích?“, byla opět pro všech osm dotazovaných.

Graf č. 14: Vlastní zpracování, Porovnání čtvrté otázky

Z grafu je opět znát velká rozlišnost. U mimoměstských ZŠ učitelé zatrhlí pouze za b) Jen omezeně. U městských ZŠ tuto odpověď zatrhlí jen dva ze čtyř.

Na **otázku 5.** „Setkali jste se se zájmem žáků po ukončení ZŠ o studium na středních lesnických školách a lesnických učilištích?“, odpovídali ZŠ podobně jako o otázky předchozí.

Graf č. 15: Vlastní zpracování, Porovnání páté otázky

V případě mimoměstských ZŠ odpověděli všichni a) Ano, kolik žáků, kdežto u městských ZŠ to bylo přesně napůl.

Poslední **otázka č. 6** vyšla u všech osmi vybraných ZŠ stejně, za b) Ne, dotazník na takové téma nikdo z dotazovaných ještě nikdy nevyplňoval.

8 Diskuze

Práce s podobným tématem byly již vypracovány studenty v minulých letech, problematiku LP řešili z jiného pohledu. Každý ve své práci došel k zajímavému srovnání, přičemž se nabízí porovnat výsledky dříve publikovaných prací s výsledky mé bakalářské práce. Všechny práce jsou vytvořené na jinou školu nebo na jiný okres, případně celorepublikově. Kristýna Fleissnerová, 2015, která napsala práci na téma: Les ve výukových programech na prvním stupni ZŠ, za pomoci dotazníků, které rozdala do tříd I. stupně ZŠ Jiřího z Poděbrad, kde se zaměřila na prostředí lesa a lesní hospodářství, se snažila zhodnotit stav znalostí žáků, které vycházejí z obsahu učebnic, ze kterých na této škole učí. V závěru práce uvedla, že *„Jedním z přínosů mé práce je, že výsledky žáků předčily má očekávání.“*, žáci mají mezery hlavně v oblasti lesního hospodářství, neuvědomují si, co všechno kolem nás je z lesa. Sandra Procházková, 2015, která napsala práci na téma: Les ve výukových programech základní školy Nové Strašecí chtěla, *„potvrdit nebo vyvrátit hypotézu, že se školní výukové programy těchto žáků věnují nedostatečně oblasti lesa a lesního hospodářství.“*. Pro tuto analýzu použila dotazník, který s Fleissnerovou K., zpracovaly dohromady. V závěru napsala, že hypotéza, na základě dotazníkového šetření byla vyvrácena. Stanislav Císař, který napsal bakalářskou práci na téma Les ve výukových programech základních škol Radešínská Svratka a Žďár nad Sázavou, řešil otázku problematiky průřezového tématu Environmentální výchova. Opět se jednalo o dotazníkové šetření, jehož cílem bylo zjistit povědomí žáků o lese, lesní pedagogiky, významu lesa a dřeva i dopady aktivit lesní pedagogiky. Žáci zde očekávané výstupy naplňují, navzdory tomu bylo vypořádáno, že děti neznají rozdíly mezi lesníkem, myslivcem a hajným, chybí jim bližší kontakt s lesem a se vším co les nabízí. V závěru tedy doporučil, aby školy děti každoročně zapojovaly do některého z programů LP pod vedením lesního pedagoga a zároveň apelovat na rodiče dětí, aby se svými dětmi častěji navštěvovali les.

Rámec informací o řešené problematice byl rozšířen konzultacemi s Ing. Boženu Sochorovou, lesní pedagog ÚHÚL, na pobočně v Plzni, která se LP věnuje mimo k hlavní činnosti práce. Z pohledu pracovníka ÚHÚL popsala fungování propojení se školami. V prvé řadě, je škola musí kontaktovat a až poté na tuto pobídku reagují, buď že školu lesní pedagog navštíví nebo do škol pošlou příslušné materiály. Programy se samozřejmě

upravují na základně cílové skupiny a vždy se odehrávají v lese, od 8 do 12 hodin dopoledne. Na základě oslovení od školy se program odehrává, buď jen dva krát do roka, nebo více krát do jednoho měsíce. Nejvyšší poptávka je kolem Vánoc a před koncem školního roku. Mezi stěžejní témata patří půda, voda, strom, trvale udržitelné hospodaření, ekosystém a les, lesník, ohrožený les, zima, lesní projekty a trvale udržitelný rozvoj. Jelikož, je Plzeňský kraj velice rozlehlý, tato pobočka ÚHÚL v Plzni spolupracuje jen se školami ve městě Plzeň. Ing. Sochorová má i zkušenost s kurzy pro postižené (na Moravě), pro seniory (nejvděčnější skupina) i pro třídu nepřizpůsobivých. Jako zajímavost uvedla informaci ohledně jedné nejmenované školy, že jí děti na otázku „Kam s rodiči chodí o víkendu“ odpověděly, že chodí do marketu. Po zkušenosti v lese ovšem tyto děti byly nejvíce nadšeny a řekl, že své rodiče vezmou taky do lesa. Jestli se to uskutečnilo, to už lesní pedagog neví, ale určitě i toto je pro něj velice dobrá zpětná vazba.

Jelikož v mém dotazníkovém šetření jsou odpovědi učitelů, lze předpokládat, že budou přesnější než ty z dříve publikovaných prací založených na odpovědích žáků. Po nashromáždění informací z již obhájených bakalářských prací a také po nashromáždění informací z mých dotazníků a vyprávění pedagogů, jsem dospěla k závěru, že výuka LP a znalosti žáků z LP jsou téměř ve všech zkoumaných školách na stejné úrovni. Nepozorovala jsem ani rozdíl mezi odpovědi z městských ZŠ a mimoměstských ZŠ. Ve většině případů jsem se shledala s kladným přístupem, nikdo z dotazovaných mi neřekl, že by LP nebyla důležitá nebo že se vůbec vyučovat neměla. Školy by měly velký zájem o jakékoliv programy, jen není dost volného času v jejich výukovém plánu, jak učitelů, tak dětí. Asi polovina z oslovených škol má nějakou vedlejší aktivitu, kterou může být výlet do lesa nebo speciální kroužek. Pouze jeden pedagog z městské a jeden z mimoměstské školy v okrese Klatovy má přímo zkušenosti s LP a s lesním pedagogem. Dotazník, který je v této práci použitý, je připravený s ohledem na téma bakalářské práce a můžete jej prohlédnout v poslední kapitole 13 Přílohy.

9 Závěr

Šetření proběhlo v průběhu měsíce března, a to ve spolupráci se sedmi pedagogy ZŠ a jedním z gymnázia v okrese Klatovy, Plzeňský kraj.

Cílem bylo provést dotazníkové šetření a analýzu v oblasti rozsahu aktivit LP v okrese Klatovy na vybraném vzorku respondentů. Vedle toho bylo nad rámec v zadání práce cílem zjistit, zda jsou aktivity LP zahrnuty v pevném studijním plánu či ne nebo alespoň předměty, které z části obsahují tento námět. Zjistit, zda je velký rozdíl mezi městskými ZŠ a mimoměstskými ZŠ, nebo jestli v okrese Klatovy existuje ZŠ, která by se zaměřovala výhradně na toto téma.

Zjištěno bylo, že šest z osmi vybraných škol nemá aktivity LP zahrnuty v pevném výukovém plánu, jen dvě školy, tj. dva učitelé, kteří se s LP ve výukovém programu s aktivitami LP setkali.

Aktivity LP jsou, v okrese Klatovy, z výsledků minimální, je málo pedagogů, kteří se LP věnují. Běžný občan s touto problematikou není vůbec seznámen. Podle sdělení oslovených ZŠ žáci dlouhodobě nemají zájem o studium na středních lesnických školách a lesnických učilištích. Došla jsem k závěru, že pro zvýšení aktivit LP v okrese Klatovy by bylo vhodné nabízet atraktivní exkurze v lesním prostředí pro děti ze ZŠ a vytvořit atraktivní semináře pro pedagogy ze ZŠ, kde by byla vhodným způsobem popularizována problematika LP. Pro zvýšení atraktivity by exkurze a semináře měly mít dvě části, a to odborně naučnou v kombinaci se soutěžemi a případnými cenami. Na seminářích by se pedagogové ZŠ odborně vzdělávali o problematice LP a byly by jim i ukázány možnosti realizace venkovních aktivit pod vedením lesního pedagoga, tyto nové poznatky by pak mohli vnášet do svých hodin ve škole. Zpracování této bakalářské práce pro mě bylo velkým přínosem a zajímavým tématem, které mě v táhlo do dění v oblasti lesní pedagogiky.

10 Seznam literatury a použitých zdrojů

Knižní zdroje

DUDÍK, Roman; LIŠKOVÁ Barbora. *Objevme les I: blok výukového programu pro řešení pracovních listů: metodická pomůcka EVVO a výchovy k trvalé udržitelnosti pro II. stupeň základních škol*. Praha: PEFC Česká republika, 2013. ISBN 978-80-260-3256-4.

KOZEL, Roman. *Moderní marketingový výzkum: nové trendy, kvantitativní a kvalitativní metody a techniky, průběh a organizace, aplikace v praxi, přínosy a možnosti*. Praha: Grada, 2006. Expert (Grada). ISBN 80-247-0966-x.

LIŠKOVÁ, Barbora; DUDÍK Roman. *Objevme les II: blok výukového programu pro realizaci naučných aktivit v lese*. Praha: PEFC Česká republika, 2013. ISBN 978-80-260-3257-1.

MACHAR, Ivo. *Úvod do ekologie lesa a lesní pedagogiky: pro učitele přírodopisu a environmentální výchovy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. ISBN 978-80-244-2357-9.

Internetové zdroje:

Domažlické městské lesy spol. s.r.o.: *O nás* [online]. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.domazlicke-lesy.cz>

Kurzycz: *Sdružení lesních pedagogů ČR, z.s., Hranice IČO 26669218 - Obchodní rejstřík firem* [online]. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://rejstrik-firem.kurzy.cz>

Lázeňské lesy Karlovy Vary: *Aktivity, Lesní pedagogika* [online]. Lázeňské lesy Karlovy Vary, [2015] [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.lkv.cz>

Lesní pedagogika: *akce v lese, s lesníkem o lese* [online]. Lesní pedagogika, [2015] [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.lesnipedagogika.cz/>

Lesní pedagogika: *Co je lesní pedagogika* [online]. Lesní pedagogika, [2015] [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.lesnipedagogika.cz/>

Lesní pedagogika: *Subjekty zapojené do LP* [online]. Lesní pedagogika, [2015] [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.lesnipedagogika.cz>

Lesní pedagogika: *Záměry ministerstva zemědělství (MZe) v oblasti lesní pedagogiky* [online]. Střední lesnická škola v Hranicích, [2016], 3 [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.sls hranice.cz>

Lesnická práce - časopis pro lesnickou vědu a praxe: *O časopisu lesnická práce* [online]. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.lesprace.cz>

Lesy hl. m. Prahy: *Ekologická výchova, Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO) v hl. m. Praze* [online]. Lesy hl. m. Prahy, [2017] [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.lhmp.cz>

Lesy hl. m. Prahy: *O nás* [online]. Lesy hl. m. Prahy, [2017] [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.lhmp.cz>

Lesy města Písku s.r.o.: *Lesní pedagogika* [online]. Lesy města Písku s.r.o., [2011] [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.lmpisek.cz>

LESYČR: *O společnosti Lesy České republiky, s. p.* [online]. LESYČR, [2017] [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <https://lesy-cr.cz/>

LESYČR: *Rady a osvěta, Lesní pedagogika v ČR, Lesní pedagog* [online]. LESYČR, [2017] [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <https://lesy-cr.cz>

MATOUŠKOVÁ; PRYLOVÁ, Ing. Lada; STOLARIKOVÁ, Ing. Radka; VAŠIČKOVÁ, Ing. Pavlína; MOUČKOVÁ, Ing. Alena. *Young People in European Forests: Zelenou pro YPEF = Zelenou pro mladé v evropských lesích* [online]. Česká zemědělská univerzita v

Praze Fakulta lesnická a dřevařská, 2015, , 18 [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.ypef.cz>

Městské lesy Chrudim, s.r.o.: *Lesní pedagogika* [online]. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://lesychrudim.cz>

Městské lesy Rožnov s.r.o.: *O nás* [online]. Městské lesy Rožnov s.r.o., [2015] [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.mlroznov.cz>

Mezi stromy: *Vzdělávání, Lesní pedagogika* [online]. Mezi stromy, [2017] [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: www.mezistromy.cz

PAWS Project. Učebnice PAWS [online]. Publikováno 13.12.2013 [cit. 2014-10-19]. Dostupné z: http://www.paws-europe.org/downloads/docu_cz.zip.

PEFC Česká republika Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes: *O nás, PEFC ČR* [online]. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.pefc.cz/>

PŘÍHODA, Ing. Jan. *Lesnická práce - Časopis pro lesnickou vědu a praxi: Časopis lesnická práce* [online]. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.lesprace.cz/>

Sdružení vlastníků a správců lesních majetků ČR: *Výukový program* [online]. Sdružení vlastníků a správců lesních majetků ČR, [2009] [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://zadatel.pefc.cz/>

SILVARIUM.cz [online]. SILVARIUM.cz , [2017] [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.silvarium.cz/>

Střední lesnická škola v Hranicích: *Lesní pedagogika* [online]. Střední lesnická škola v Hranicích, [2016] [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.slshranice.cz/>

Střední lesnická škola v Hranicích: *Škola* [online]. Střední lesnická škola v Hranicích, [2016] [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.slshranice.cz/>

STŘEDNÍ PRŮMYSLOVÁ ŠKOLA DOPRAVNÍ, PLZEŇ, KARLOVARSKÁ 99: *Koordinátorka EVVO* [online]. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <https://www.dopskopl.cz>
Školního lesního podniku Masarykův les Křtiny: *Lesní pedagogika* [online]. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.slpkrtiny.cz>

Školního lesního podniku Masarykův les Křtiny: *Lesní pedagogika* [online]. Školního lesního podniku Masarykův les Křtiny, [2014] [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.lesni-pedagogika.cz/>

TEREZA, vzdělávací centrum, z. ú.: *Výukový program Les ve škole* [online]. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://lesveskole.cz>

TEREZA, vzdělávací centrum, z. ú.: *TEREZA, vzdělávací centrum* [online]. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://terezanet.cz>

ÚSTAV PRO HOSPODÁŘSKOU ÚPRAVU LESŮ BRANDÝS NAD LABEM: *Kdo jsme, o ÚHÚL* [online]. ÚSTAV PRO HOSPODÁŘSKOU ÚPRAVU LESŮ BRANDÝS NAD LABEM, [2017] [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.uhul.cz>

Vojenské lesa a statky ČR, s.p.: *O VLS, Divize* [online]. Vojenské lesa a statky ČR, s.p., [2017] [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://vls.cz>

Vojenské lesa a statky dětem: *Lesní pedagogika* [online]. Vojenské lesa a statky dětem, [2015] [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://deti.vls.cz>

Výukový program PEFC ČR Objevme les I.: *Výukový program* [online]. Výukový program PEFC ČR Objevme les I., [2013] [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.vyukovyprogram.pefc.cz/>

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.: *O ústavu* [online]. Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i, [2015] [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.vulhm.cz>

Časopisecké zdroje:

MATOUŠKOVÁ; PRYLOVÁ, L.; VAŠIČKOVÁ, P. 2010. Lesnické subjekty podporují lesní pedagogiku. *Lesnická práce*, roč. 89, č. 5, s. 28.

PRYLOVÁ, Ing. Lada. *Lesnická práce - Časopis pro lesnickou vědu a praxi: Budování vztahu lesnictví a veřejnosti. Učebnice PAWS* [online]. , 3 [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://lmda.silvarium.cz>

Ostatní zdroje:

BUČKOVÁ, Barbora, *Lesní pedagogika jako nástroj marketingové propagace.* Brno, 2009. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/134811/esf_b/Zaverecna_prace.txt
Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Ing. Radoslav Škapa, Ph.D.

CÍSAŘ, Stanislav. *Les ve výukových programech základních škol Radešínská Svratka a Žďár nad Sázavou.* Praha, 2015. Bakalářská práce. Česká zemědělská univerzita v Praze. Vedoucí práce Ing. Roman Dudík, Ph.D.

FLEISSNEROVÁ, Kristýna. *Les ve výukových programech na prvním stupni ZŠ* [online]. Praha, 2015 [cit. 2017-04-07]. Bakalářská práce. Česká zemědělská univerzita v Praze. Vedoucí práce Ing. Roman Dudík, Ph.D.

PROCHÁZKOVÁ, Sandra. *Les ve výukových programech základní školy Nové Strašecí* [online]. Praha, 2015 [cit. 2017-04-07]. Bakalářská práce. Česká zemědělská univerzita v Praze. Vedoucí práce Ing. Roman Dudík, Ph.D.

SLÁMOVÁ, Bc. Pavlína. *Činnost a vzdělávání školních koordinátorů environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty* [online]. Brno, 2103 [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <https://is.muni.cz>. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Prof. PhDr. Milan Pol, CSc.

11 Seznam příloh

Příloha č. 1 Vlastní dotazník

12 Seznam obrázků a grafů

Obr. č. 1 Postup tvorby dotazníku, Vlastní zpracování s obsahem dle knihy Příbylová, M a kol.: Marketingový výzkum v praxi. Praha: Grada Publishing, 1996

Graf č. 1: Vlastní zpracování, Setkal/a jste se ve Vašem výukovém programu s literaturou LP?

Graf č. 2: Vlastní zpracování, Myslíte, že by témata LP měla být v učebních osnovách zařazena?

Graf č. 3: Vlastní zpracování, Slyšeli jste něco nebo víte něco o:

Graf č. 4: Vlastní zpracování, Je ve Vaší škole nějaký kroužek nebo volitelný předmět se zaměřením na LP?

Graf č. 5: Vlastní zpracování, Setkal/a jste se ve Vašem výukovém programu s literaturou LP?

Graf č. 6: Vlastní zpracování, Myslíte, že by témata LP měla být v učebních osnovách zařazena?

Graf č. 7: Vlastní zpracování, Slyšeli jste něco nebo víte něco o:

Graf č. 8: Vlastní zpracování, Je ve Vaší škole nějaký kroužek nebo volitelný předmět se zaměřením na LP?

Graf č. 9: Vlastní zpracování, Mají žáci, podle Vašeho názoru, osobní vědomosti o významu zalesňování, biodiverzity v lesích nebo o trvale udržitelném rozvoji v lesích?

Graf č. 10: Vlastní zpracování, Porovnání druhé otázky

Graf č. 11: Vlastní zpracování, Porovnání otázky 1.b.1.

Graf č. 12: Vlastní zpracování, Porovnání třetí otázky

Graf č. 13: Vlastní zpracování, Porovnání čtvrté otázky

Graf č. 14: Vlastní zpracování, Porovnání páté otázky

Graf č. 15: Vlastní zpracování, Porovnání šesté otázky

13 Přílohy

Dotazník aktivit lesní pedagogiky v okrese Klatovy

1. Specializace příslušného pedagoga na II. stupni základní školy:

2. Setkal/a jste se ve Vašem výukovém programu s literaturou lesní pedagogiky?

- a) Ano (odpovězte prosím na otázky 2.a.1. až 2.a.5.)
- b) Ne (odpovězte prosím na otázky 2.b.1. až 2.b.2.)

2.a.1. V jaké třídě II. Stupně ZŠ?

- a) 6
- b) 7
- c) 8
- d) 9

2.a.2. V jakém věcném rozsahu? Popsat (fauna, flora):

2.a.3. V jakém stylu výuky?

- a) teoretická výuka ve škole
- b) terénní teoretická výuka
- c) venkovní aktivity lesní pedagogiky
- d) kombinace výše uvedeného (uved'te prosím související a, b, c, podle skutečnosti):

2.a.4. Je podle Vašeho názoru význam lesa dostatečně vysvětlen ve výukových materiálech?

- a) Ano
- b) Ne a proč?
- c) Žádný názor

2.a.5. Reakce žáků na toto téma (význam lesa):

- a) 80% zájem žáků
- b) 40% zájem žáků
- c) 10% zájem žáků
- d) Nezájem žáků

Máte-li nějaký komentář nebo poznatky k oblasti Lesní pedagogiky, prosím napište ho:

2.b.1. Myslíte, že by témata Lesní pedagogiky měla být v učebních osnovách zařazena?

- a) Ano a proč?
- b) Ne a proč?
- c) Jiný názor

2.b.2. Slyšeli jste něco nebo víte něco o:

- a) Program Objevme les I., II.
- b) Program Vojenské lesy
- c) Jiné programy, uveďte prosím jaké:
- d) Žádné programy

Máte-li nějaký komentář nebo poznatky k oblasti LP, prosím napište ho:

3. Je ve Vaší škole nějaký kroužek nebo volitelný předmět se zaměřením na Lesní pedagogiku?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Jiné (např. zaměřené na přírodu, uveďte prosím jaké:)

4. Mají žáci, podle Vašeho názoru, osobní vědomosti o významu zalesňování, biodiverzity v lesích nebo o trvale udržitelném rozvoji v lesích?

- a) Ano mají
- b) Jen omezeně

c) Nemají

5. Setkali jste se se zájmem žáků po ukončení ZŠ o studium na středních lesnických školách

a lesnických učilištích? (za posledních pět let)

a) Ano, kolik žáků:

b) Ne

6. Už jste někdy vyplňoval/a podobný dotazník?

a) Ano

b) Ne

Děkuji za Váš čas, který jste věnoval/a mému dotazníku.

Veronika Králová

Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta lesnická a dřevařská